МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. декана

проф. Наталія СИТНИК

“28” серпня 2025 р.

КАФЕДРА ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АНАЛІТИКИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

з виконання, оформлення та захисту

КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Галузь знань: 05 “Соціальні та поведінкові науки”
(шифр та найменування галузі знань)

Спеціальність: 051 “Економіка”
(код та найменування спеціальності)

Освітньо-професійна програма: Інформаційні технології в бізнесі
(найменування освітньо-професійної програми)

освітній ступінь: магістр
(бакалавр/магістр)

форма навчання: денна
(денна, заочна)

ЛЬВІВ 2025

Методичні рекомендації з виконання, оформлення та захисту кваліфікаційних робіт, для здобувачів галузі знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності: 051 «Економіка» освітньо-професійної програми «Інформаційні технології в бізнесі», освітнього ступеня «магістр».

Розробники:

Ірина ШЕВЧУК – зав. кафедри цифрової економіки та бізнес-аналітики, д.е.н., професор;

Ірина БОРЩУК – доцент кафедри цифрової економіки та бізнес-аналітики, к.е.н., доцент;

Богдан ДЕПУТАТ – доцент кафедри цифрової економіки та бізнес-аналітики, к.ф.-м.н., доцент;

Анна ЗАДОРОЖНА – доцент кафедри цифрової економіки та бізнес-аналітики, к.ф.-м.н., доцент;

Ігор РОМАНИЧ – доцент кафедри цифрової економіки та бізнес-аналітики, к.е.н.;

Олег ЯРЕМА – доцент кафедри цифрової економіки та бізнес-аналітики, к.е.н., доцент.

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри цифрової економіки та бізнес-аналітики
Протокол № 1 від “27” серпня 2025 р.

Завідувач кафедри _____ Ірина ШЕВЧУК
(підпис) (прізвище, ініціали)

Розглянуто та ухвалено Вченою радою факультету управління фінансами та бізнесу
Протокол № 1 від “28” серпня 2025 р.

© І. Шевчук І.Б., І. Борщук, Б. Депутат,
А. Задорожна, І. Романич, О. Ярема, 2025 рік
© ЛНУ імені Івана Франка, 2025 рік

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ....4
РОЗДІЛ 2. ПІДГОТОВКА ТА ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ....10
РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ....15
РОЗДІЛ 4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ....23
4.1. Загальні вимоги....23
4.2. Нумерація сторінок, розділів, підрозділів....23
4.3. Ілюстрації....24
4.4. Таблиці....25
4.5. Формули....27
4.6. Посилання в тексті на рисунки, таблиці, формули, літературні джерела....28
4.7. Переліки і примітки....30
4.8. Список використаних джерел....30
4.9. Додатки....30
4.10. Оформлення графічної частини....31
РОЗДІЛ 5. НАУКОВЕ КЕРІВНИЦТВО ТА РЕЦЕНЗУВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ....31
РОЗДІЛ 6. ПОПЕРЕДНЯ ЕКСПЕРТИЗА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ. ПРОТИДІЯ АКАДЕМІЧНОМУ ПЛАГІАТУ....33
РОЗДІЛ 7. ТИПОВІ ПОМИЛКИ ПРИ НАПИСАННІ ТА ОФОРМЛЕННІ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ....34
РОЗДІЛ 8. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ І ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ....34
РОЗДІЛ 9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ....37
РОЗДІЛ 10. ЗАОХОЧЕННЯ ТАЛАНОВИТИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ....40
РОЗДІЛ 11. ПЕРЕВІРКА НА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ. ДОТРИМАННЯ УМОВ ДОБРОЧЕСНОСТІ....40
Д О Д А Т К И....43

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Методичні рекомендації з виконання, оформлення та захисту кваліфікаційних робіт здобувачами вищої освіти другого (магістерського) рівня освіти за спеціальністю 051 «Економіка» освітньої програми «Інформаційні технології в бізнесі» (далі – Методичні рекомендації) визначають загальні вимоги до кваліфікаційної роботи, вимоги до її змісту, обсягу та структури. Методичні рекомендації також регламентують порядок виконання кваліфікаційних робіт здобувачами вищої освіти та її організаційний супровід.

1.2. Здобувач вищої освіти магістерського рівня освіти (далі – здобувач) виконує кваліфікаційну роботу як власний проєкт за унормованою у Львівському національному університеті імені І.Франка процедурою, у межах якої планує свої дії з урахуванням індивідуальних здібностей та умінь.

1.3. Методичні рекомендації розроблені на підставі:

- Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII (зі змінами та доповненнями);
- Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII (зі змінами та доповненнями);
- Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23.11.2011 р. №1341 (зі змінами та доповненнями);
- Постанови Кабінету Міністрів України «Про документи про вищу освіту (наукові ступені) державного зразка» від 09.09.2020 р. №811;
- Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 04.03.2020 р. № 382;
- Статуту Львівського національного університету імені Івана Франка, затвердженого Наказом МОН України від 04.10.2023 р. № 1201;
- Положення про організацію освітнього процесу у Львівському національному університеті імені Івана Франка, введеного в дію наказом ректора № 0-48 від 07.06.2024 р.;
- Положення про екзаменаційну комісію, затвердженого 01 грудня 2016 р.;
- ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання»;
- ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»;
- Регламенту роботи Національного репозитарію академічних текстів (наказ МОН України від 04.07.2018 р. № 707);
- інших чинних нормативно-правових актів у сфері освіти.

1.3. Положення Методичних рекомендацій поширюються на здобувачів другого рівня вищої освіти всіх форм навчання, наукових керівників

кваліфікаційних робіт, рецензентів, голів і членів екзаменаційних комісій (далі – ЕК).

1.4. Особливості кваліфікаційних робіт відображають компетенційні моделі фахівців галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка», за якими відбувається підготовка здобувачів на факультеті управління фінансами та бізнесу (далі – Факультет) та представлені в освітньо-професійній програмі «Інформаційні технології в бізнесі», конкретизовані в Методичних рекомендаціях, підготовлених випусковою кафедрою факультету. Випускова кафедра Факультету конкретизує вимоги до структури, змісту, обсягу, порядку підготовки та захисту кваліфікаційних робіт здобувачами вищої освіти профільних освітньо-професійних програм зі спеціальності у Методичних рекомендаціях, які розроблені з урахуванням норм Положення про екзаменаційну комісію.

1.5. Виконання та захист кваліфікаційних робіт здійснюється здобувачами вищої освіти державною мовою, за винятком здобувачів вищої освіти (у тому числі – громадян України), що проходили навчання в Університеті з повним викладанням навчальних дисциплін іноземними мовами, порядок проходження атестації яких регламентується окремими нормативними документами.

1.6. Відповідальними за актуальність і відповідність тематики кваліфікаційної роботи профілю спеціальності та освітньої програми підготовки фахівця, а також за керівництво та організацію її виконання, є науковий керівник кваліфікаційної роботи, керівник проєктної групи (гарант) освітньої програми та завідувач випускової кафедри.

1.7. Відповідальним за виконання кваліфікаційної роботи є, безпосередньо, здобувач – автор цієї кваліфікаційної роботи.

1.8. Кваліфікаційна робота є науково-дослідною роботою, що виконується здобувачем вищої освіти згідно з освітньою програмою та навчальним планом на завершальному етапі навчання відповідного освітнього рівня й передбачає:

1) систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності (спеціалізації) та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, економічних, управлінських, виробничих та інших завдань;

2) розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов’язаних з темою кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота це самостійно виконане та логічно завершене навчально-наукове дослідження, яке закінчує цикл професійної підготовки здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня. Кваліфікаційна робота має комплексний характер, а за рівнем та обсягом знань, умінь, інших компетентностей повинно відповідати вимогам відповідного галузевого стандарту вищої освіти та профілю освітньо-професійної програми підготовки.

Підготовка кваліфікаційної роботи передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, виробничих та інших завдань.

1.9. Самостійність кваліфікаційної роботи передбачає її оригінальність, наявність елементів новизни матеріалів і результатів або концептуально нове узагальнення раніше відомих матеріалів і положень. Будь-які форми запозичення раніше отриманих наукових результатів без посилання на автора і джерело запозичення, цитування без посилання на відповідне наукове дослідження не припустимі.

У кваліфікаційній роботі на основі виконаних її автором досліджень та використаних джерел необхідно логічно і системно викласти розв’язання теоретичної проблеми або прикладного завдання, що має відповідне значення для окремої галузі знань, висвітлити наукові розробки, що мають відповідне значення для розв’язання конкретних завдань тощо.

1.10. Інформаційною базою наукового дослідження є законодавчі та нормативні акти України та ЄС, наукові публікації вітчизняних і зарубіжних учених, матеріали науково-практичних конференцій, статистичні дані Державної служби статистики України, офіційні звіти міжнародних організацій, аналітичні дослідження ІТ-галузі (зокрема Львівського ІТ-кластера та професійних асоціацій), інформаційні ресурси державних органів публічної влади й фінансових служб, а також звітність суб’єктів господарювання та цифрові бази даних, що відображають сучасні тенденції розвитку бізнесу та цифрової економіки, тощо.

1.11. Конкретні завдання кваліфікаційної роботи залежать від її науково-дослідної чи прикладної спрямованості та об'єкта дослідження. Водночас вони мають орієнтуватися на практичну складову, яка проявляється у пошуку й обґрунтуванні найбільш ефективних методів та цифрових інструментів розвитку соціально-економічних систем; удосконаленні механізмів управлінської діяльності на макро- та мікрорівнях; забезпеченні цифрової трансформації бізнес-процесів підприємств, організацій, установ чи галузей; а також у застосуванні методів моделювання, аналізу та прогнозування для дослідження та оцінки середовища їх функціонування.

1.12. Логічна завершеність кваліфікаційної роботи означає цілісність і внутрішню єдність роботи, взаємопов'язаність мети, завдань, методів і методик, структури, повноти, результатів дослідження.

1.13. Виконана кваліфікаційна робота є підставою для отримання відомостей про знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості здобувача, набуті під час навчання, які можна ідентифікувати, виміряти й оцінити.

1.14. Кваліфікаційна робота виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою прилюдного захисту, на підставі якого екзаменаційна комісія з атестації здобувачів вищої освіти (далі – ЕК) приймає захист та офіційно встановлює результат оцінювання і визнання досягнення здобувачем компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти,

що засвідчується відповідним документом про вищу освіту. Процедура захисту визначена в Положенні про екзаменаційну комісію. Атестація проводиться у формі публічного захисту (демонстрації) з дотриманням принципів відкритості й гласності.

При виконанні та захисті кваліфікаційної роботи слід відобразити сукупність результатів і положень, що характеризують автора як здобувача вищої освіти за освітнім ступенем «магістр», його особистий внесок у розробку теми. Рішення, запропоновані автором, за формою і змістом повинні бути чітко викладені, аргументовані і співвіднесені з раніше відомими науково-практичними розробками. За результатами проведеного дослідження у кваліфікаційній роботі обов'язково мають бути висунуті конкретні теоретичні та практичні пропозиції, що містять елементи наукової новизни.

Другий (магістерський) рівень вищої освіти передбачає здобуття здобувачем поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (освітньою програмою), загальних засад формування наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності.

1.15. Перелік компетентностей, які набуває здобувач відповідно до освітньопрофесійної програми:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1 − Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2 − Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК6 − Здатність розробляти та управляти проєктами.

ЗК7 − Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК8 − Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК1 − Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК3 − Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК4 − Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

СК5 − Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

СК6 − Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК7 − Здатність обґрунтовувати управлінські рішення що¬до ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК8 − Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК9 − Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.

СК10 − Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

СК11 − Здатність планувати і розробляти проєкти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

СК12 – Здатність розробляти економіко-математичні моделі, моделювати поведінку і розвиток соціально-економічних та фінансово-економічних систем, об’єктів ринкової економіки та бізнес-процесів, проводити їхній аналіз, оцінювання, прогнозування, планування та вдосконалення систем керування ними.

СК13 – Здатність знаходити та збирати релевантну інформацію з різних джерел, ефективно працювати з великими обсягами інформації, візуалізувати її у різних формах, володіти сучасним інструментарієм аналітики задля оцінки ефективності продукту/послуги, вивчення перебігу процесів, аналізу потреб ринку, відстеження бізнес-рішень конкурентів, виявлення запитів цільової аудиторії, щоб на основі закономірностей, присутніх у зібраних даних, пропонувати рішення для розвитку бізнес-структур та підвищення ефективності бізнес-процесів.

СК14 – Здатність розробляти інформаційні та комп’ютерні системи різного призначення, оцінювати та забезпечувати їхню якість, управляти ІТ-проєктами.

СК15 − Здатність бути лідером, самостійно опановувати нові знання, використовуючи сучасні освітні та дослідницькі технології у сфері економіки й інформаційних технологій, вивчати та впроваджувати новітній досвід забезпечення інформаційно-технологічного розвитку соціально-економічних систем різних рівнів.

Програмні результати навчання (ПР):

ПР01 – Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

ПР02 − Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб’єктами економічної діяльності.

ПР03 − Вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово.

ПР04 − Розробляти соціально-економічні проєкти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

ПР05 − Дотримуватися принципів академічної доброчесності.

ПР07 − Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропоновані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПР08 − Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

ПР09 − Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПР10 − Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.

ПР11 − Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

ПР12 − Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ПР13 − Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ПР14 − Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

ПР15 − Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проєктів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.

ПР16 − Демонструвати навички використання технологій Business Intelligence та Data Science для проведення бізнес-аналізу, виявлення закономірностей, оцінювання стану та тенденцій розвитку економічних явищ і процесів.

ПР17 − Керувати технологічними процесами ІТ виробництва, володіти сучасними інструментальними засобами проектування та розробки інформаційних систем, здійснювати контроль якості програмної продукції.

ПР18 − Виявляти основні тенденції в ІТ-сфері та бізнес-перспективи використання конкретних інформаційних технологій в умовах динамічності ринкового середовища.

ПР19 − Уміти використовувати методологію та інструментарій управління: ресурсами, інноваціями, ризиками, проектами, змінами, якістю.

ПР20 – Розробляти управлінські рішення щодо забезпечення розвитку державних, муніципальних, комерційних організацій та бізнес-структур в усіх галузях економіки через призму інформаційних технологій; усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань.

У кваліфікаційній роботі можуть бути також продемонстровані результати формування підприємливості як наскрізної компетентності, яку

здобувач як громадянин може застосувати у всіх сферах життя, починаючи з піклування про власний розвиток, прагнення до активної участі у житті суспільства, входження (повторного входження) на ринок праці в ролі працівника або самозайнятої особи, а також заснування власної справи (культурної, соціальної чи комерційної).

Кваліфікаційна робота передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій щодо розв'язання актуальної науково-економічної або іншої проблеми, відповідно до спеціальності, синтезує підсумок теоретичної та практичної підготовки в рамках нормативного й варіативного складників певної освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти і є формою контролю набутих здобувачем під час навчання динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, проводити професійну та (або) подальшу навчальну діяльність.

1.16. Кваліфікаційна робота денної форми навчання виконується в третьому семестрі навчання – для терміну підготовки фахівців 1 рік 4 місяці. Обсяг часу на виконання кваліфікаційної роботи визначено освітньо-професійною програмою підготовки фахівця та відповідним навчальним планом.

1.17. На підставі результатів захисту кваліфікаційної роботи на засіданні ЕК здобувачу присвоюється кваліфікація «Магістр з економіки».

РОЗДІЛ 2. ПІДГОТОВКА ТА ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Підготовка і захист кваліфікаційної роботи – це завершальна стадія процесу навчання, що дає право на здобуття освітнього ступеня «магістр».

2.1. Кваліфікаційна робота повинна бути самостійною роботою, в якій на основі виконаних студентом досліджень сформульовано та обгрунтовано певні наукові положення, сукупність яких можна кваліфікувати як нову ідею або теоретико-прикладне обгрунтування проблеми, що має суттєве управлінське, соціальне, економічне, правове чи інше значення. Виконання роботи повинно підтвердити спроможність студента генерувати і обгрунтовувати нові наукові і практичні ідеї, розраховані на близьку або далеку перспективу, самостійно проводити дослідження. У сучасних умовах фахівець не може обходитися лише тими знаннями, які він одержав у навчальному закладі, він має постійно поповнювати їх шляхом самостійної роботи. Тому дуже важливо, щоб здобувач не лише одержав певну кількість знань відповідно до програми навчання, але й виробив у себе розуміння необхідності безупинної самостійної роботи з поглиблення й удосконалення отриманих знань, одержав науково-дослідні навички, оволодів прийомами й методами вирішення практичних занять, умів правильно орієнтуватися у зростаючому потоці наукової, технічної та суспільно-політичної інформації.

2.2. Успішне виконання кваліфікаційної роботи багато в чому залежить від ступеня усвідомлення здобувачем основних вимог до роботи, які стосуються, насамперед, теоретичного рівня роботи, її змісту, структури, обсягу й якості оформлення матеріалу.

Кваліфікаційну роботу виконують у такій послідовності:

- обирають тему;
- з'ясовують об'єкт, наукову проблему та предмет дослідження;
- визначають мету й завдання;
- виявляють, відбирають і вивчають літературу з досліджуваної теми кваліфікаційної роботи;
- складають план дослідження;
- викладають основний зміст та застосовувані методики;
- формулюють висновки й рекомендації;
- оформляють список використаних джерел, додатки та покажчики;
- здійснюють літературне редагування й технічне оформлення.

На усіх етапах здобувачі консультуються з науковим керівником.

2.3. Здобувач під час підготовки кваліфікаційної роботи повинен продемонструвати вміння інтегрувати набуті в процесі навчання теоретичні знання й практичні навички для вирішення актуальних проблем управління, організації бізнесу та цифрової трансформації. Це включає аналіз і критичне опрацювання наукових і спеціалізованих джерел, узагальнення матеріалів та застосування сучасних методик наукових досліджень, обґрунтоване використання вітчизняного й міжнародного досвіду, а також роботу зі статистичними й аналітичними даними. Важливими є вміння моделювати та прогнозувати розвиток складних економічних систем, аналізувати бізнес-процеси в умовах цифрової економіки, розробляти алгоритми та програмні рішення для підтримки управлінських рішень, а також застосовувати цифрові інструменти й аналітичні платформи для дослідження та вирішення прикладних завдань.

У кваліфікаційних роботах здобувачів об'єктом дослідження можуть виступати економічні об'єкти та системи різних рівнів (мікро-, мезо- та макроекономічного), бізнес-процеси підприємств та організацій, а також соціально-економічні аспекти функціонування систем управління. Особливу увагу може бути зосереджено на процесах цифрової трансформації, впровадженні інформаційних технологій, автоматизації управлінських функцій та використанні цифрових інструментів аналізу й моделювання для підвищення ефективності економічних і управлінських систем.

2.4. ***Формування тематики кваліфікаційних робіт*** здійснюється випусковою кафедрою, яка відповідає за реалізацію даної освітньо-професійної програми, і доводиться до відома здобувачів. Тематика кваліфікаційних робіт переглядається й оновлюється щорічно та має відображати найсучасніші тенденції розвитку суспільства. Напрями дослідження повинні відповідати предметній області спеціальності, ураховувати вимоги галузевих стандартів вищої освіти та освітньо-професійних програм, потреби науки та практики, результати науково-дослідної роботи випускової кафедри.

Для забезпечення інтеграції навчального процесу з майбутньою професійною діяльністю тематика кваліфікаційних робіт може доповнюватися пропозиціями стейкхолдерів та роботодавців.

Типова тематика розглядається за напрямами досліджень випусковою кафедрою до 1 квітня поточного навчального року і затверджується вченою радою Факультету.

2.5. ***Вибір та затвердження теми кваліфікаційної роботи***. Тематика кваліфікаційних робіт є досить різноманітною. Вона охоплює широке коло питань, що надає здобувачам можливість вибору завдань, пов'язаних з їх індивідуальними нахилами та інтересами. При цьому потрібно вважати природною і доцільною існуючу практику, коли тематика більшості робіт відповідає напрямам наукових досліджень випускової кафедри. Це впливає на високий рівень робіт, кваліфіковане керівництво, забезпеченість необхідним інструментарієм досліджень.

Вибір напряму кваліфікаційної роботи є прерогативою здобувача вищої освіти з урахуванням: власних наукових інтересів; запропонованих випусковою кафедрою напрямків та тематики наукових досліджень; особливостей бази практики або місця постійної роботи, на матеріалах яких виконується кваліфікаційна робота; можливості отримання необхідної інформації. Здобувачу надається право запропонувати власний напрям дослідження в межах предметної області спеціальності з обґрунтуванням доцільності його розроблення. Обговорення та прийняття рішення про затвердження такого напряму відбувається на засіданні випускової кафедри за участі здобувача та присутності керівника проєктної групи (гаранта) відповідної освітньої програми.

2.6. Кваліфікаційна робота також може виконуватись за тематикою, яку замовляють підприємства, установи та організації, що уклали із Університетом контракти на навчання здобувачів вищої освіти, мають з ним відповідні угоди або з якими пов'язана трудова (підприємницька) діяльність здобувачів вищої освіти.

2.7. Тема кваліфікаційної роботи повинна бути актуальною, вказувати на наявність невирішених чи недостатньо обґрунтованих проблем у наукових джерелах, законодавстві, практичній діяльності організацій, установ, підприємств, державних органів, відповідати сучасному стану певного наукового напряму та векторам його розвитку, а також передбачати очікувані результати, які відповідають реальним потребам держави, регіону, економіки та розвитку суспільства і спрямовані на їх практичне впровадження.

2.8. Офіційно затверджена тема кваліфікаційної роботи не підлягає зміні. Тема кваліфікаційної роботи повинна відповідати освітньо-професійній програмі спеціальності і може бути запропонована здобувачем вищої освіти, який працює над актуальними проблемами в рамках запланованих досліджень. Тема роботи також може бути запропонована керівником щодо розвитку результатів індивідуальних робіт і науково-дослідної роботи здобувача. При виборі теми доцільно враховувати схильність здобувача до певного роду

діяльності, а сама тема має викликати теоретичний інтерес, бути здійсненою протягом відведеного часу та носити суспільно корисний характер.

Тематика кваліфікаційних (магістерських) робіт затверджується Вченою радою факультету.

2.9. ***Обирають тему кваліфікаційної роботи за такими критеріями***:

- актуальність;
- наявність теоретичної бази;
- можливість виконання її на кафедрі і доступ до потрібної інформації на об'єкті;
- відповідність теми обраній спеціальності, спеціалізації;
- можливість впровадження результатів дослідження.

Обравши тему кваліфікаційної роботи, здобувач вищої освіти подає заяву на ім'я завідувача кафедри (**Додаток Л**). В окремих випадках, погоджених із науковим керівником кваліфікаційної роботи, коли обрана тема має переважно теоретичний характер і на базі практики відсутні відповідні емпіричні матеріали, здобувач може використовувати статистичні дані, аналізувати зарубіжний досвід і робити висновки на основі результатів наукових досліджень. Такі роботи можуть бути спрямовані на оптимізацію, моделювання та управління бізнес-процесами в установах і організаціях, аналіз діяльності органів влади та державних установ, вивчення напрацювань провідних науковців у сфері економіки й цифрової трансформації. Особлива увага може приділятися моделюванню соціально-економічних процесів, розробці та використанню сучасних інформаційних систем і цифрових інструментів управління.

Назва теми має бути лаконічною, точно відповідати змісту роботи і відповідної спеціальності, спеціалізації. Ключові слова в назві теми мають акцентувати увагу на мету, об'єкт і предмет дослідження. Тему кваліфікаційної роботи розглядають і затверджують на засіданні кафедри, де назву можуть скоригувати. Теми кваліфікаційних робіт розглядає випускова кафедра. Наукові керівники призначаються випусковими кафедрами. Науковий керівник разом із здобувачем розробляє завдання на виконання кваліфікаційної роботи (**Додаток Б**), яке затверджується на засіданні кафедри.

2.10. У виняткових випадках на підставі мотивованої заяви здобувача вищої освіти, узгодженої з науковим керівником та завідувачем випускової кафедри, можливе редакційне уточнення затвердженої теми. Така зміна затверджується додатковим наказом ректора. Проект наказу готує випускова кафедра і подає не пізніше ніж за місяць до планового початку виконання кваліфікаційної роботи.

2.11. У виняткових випадках на підставі мотивованої заяви здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти, узгодженої з науковим керівником та завідувачем випускової кафедри, можлива зміна затвердженої теми. Така зміна затверджується додатковим наказом ректора. Проект наказу готує випускова кафедра і подає не пізніше ніж за 4 місяці до планового попереднього захисту кваліфікаційної роботи.

2.12. На підставі одержаного завдання здобувач складає і узгоджує з керівником детально розроблений календарний план виконання кваліфікаційної роботи на весь період роботи, який в подальшому може уточнювати. На виконання кваліфікаційної роботи відводиться час, передбачений навчальним планом. Лише погоджуючи у процесі планування всі форми своєї діяльності здобувач створює реальну передумову дотримання термінів і своєчасної підготовки кваліфікаційної роботи.

2.13. План кваліфікаційної роботи включає чітко сформульовану назву роботи та її елементи: вступ, основні розділи, підрозділи і висновки. Головним елементом плану є викладення основної частини дослідження. Саме тут планується досягти певних результатів, висунути й обґрунтувати нові пропозиції та рекомендації. У загальних висновках плану роботи мають міститися найбільш істотні результати, значення для теорії та практики, рекомендації щодо їх використання.

2.14. Наступний етап роботи здобувача над написанням кваліфікаційної роботи – підбір літератури, інформаційних, довідкових та інших матеріалів, ознайомлення з ними та їх систематизація. Підбір спеціальної літератури можна зробити з використанням бібліотечних систематичних каталогів та бібліографічних довідників, статей у спеціалізованих виданнях, реферативних збірників, електронних колекцій наукової періодики вільного доступу та пошукових системи наукової інформації у мережі Internet. Допомогу у виборі дійсно необхідної літератури повинен надати науковий керівник.

Підібраний і систематизований матеріал є основою для розробки змісту кваліфікаційної роботи, який повинен не тільки відображати її загальну характеристику, послідовність розділів і підрозділів, але й визначати тези змісту відповідних розділів.

2.15. Науковий керівник на основі аналізу проведеної роботи та виконання календарного плану фіксує ступінь планомірності та інформує про це випускову кафедру. Відповідальність за виконання затверджених планів підготовки кваліфікаційної роботи покладається на виконавців роботи.

2.16. Науковий керівник при перевірці кваліфікаційної роботи вказує на помилки і неточності, пояснює в чому вони полягають, рекомендує раціональні шляхи їх усунення, уточнює або виправляє нечіткі формулювання, відзначає стилістичні помилки. Основна увага керівника має бути зосереджена на розвиток самостійності та творче ставлення здобувача до роботи. Керівник має всіляко підтримувати ініціативу здобувача і докладно консультувати його лише з питань, які не отримали достатньо повного висвітлення в літературі.

Керівник є лише консультантом і наставником, а не співвиконавцем роботи.

Підготовлена до захисту робота подається керівнику ***за три дні до попереднього захисту на кафедрі***.

РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Під час написання кваліфікаційної роботи студент має враховувати, що:

1. Кваліфікаційна робота є самостійною роботою і готується індивідуально.

2. Робота повинна бути спрямована на розв'язання конкретних теоретичних і прикладних проблем у сфері економіки, цифрової трансформації бізнесу та різних сфер суспільного життя, автоматизації й управління бізнес-процесами.

3. У кваліфікаційній роботі мають бути відомості про можливе практичне застосування результатів дослідження.

4. Кваліфікаційна робота повинна свідчити про вміння автора стисло, логічно й аргументовано викладати матеріал.

5. У кваліфікаційній роботі слід робити посилання на авторів та джерела, з яких запозичено матеріал або окремі результати. Кваліфікаційна робота не повинна містити плагіату, фабрикації та фальсифікації. Якщо виявляються такі факти без посилання на джерела, робота не розглядається, а здобувач позбавляється права на повторний захист.

6. Текст кваліфікаційної роботи має бути без граматичних і стилістичних помилок, а оформлення роботи – відповідати вимогам цих Методичних рекомендацій.

7. Робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» виконується державною мовою.

Кваліфікаційна робота виконується у терміни, визначені навчальним планом.

У роботі здобувача повинні бути сформульовані актуальність обраної теми, об'єкт і предмет дослідження, детально описані основні положення роботи, проведено порівняльний аналіз наукової літератури і досліджень, виконаних іншими авторами з аналогічної проблематики, викладено методику дослідження та його результати, їх аналіз, представлені авторські висновки і рекомендації з використання теоретичних і прикладних результатів проведеного наукового дослідження.

Виклад усього матеріалу виконаної роботи має бути підпорядкований одній **головній ідеї**, чітко визначеній студентом. Перш ніж здійснювати науковий пошук, тобто приступити до виконання наукового дослідження, слід чітко визначити коло питань, які слід розв'язати, а також висунути і сформулювати робочу гіпотезу (Гіпотеза [гр. hypothesis] – науково обґрунтоване припущення, що пояснює конкретні явища і таке, що потребує перевірки й підтвердження фактами. Щоб стати достовірною науковою теорією, гіпотеза задає коло характеристик, які слід вивчати для розв'язання поставленої проблеми).

Текстова частина кваліфікаційної роботи має відповідну структуру. Структура кваліфікаційної роботи, поданої до захисту зі спеціальності повинна включати такі складові, які розміщені у наступній послідовності:

- титульний аркуш;
- завдання на кваліфікаційну роботу;
- анотація;
- зміст;
- вступ;
- основна частина, поділена на розділи і підрозділи, висновки до кожного розділу;
- загальні висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Вказані вище складові роботи повинні мати назви, що відповідають конкретній розробці та логічну взаємопов'язаність цих складових.

Обсяг текстової частини рекомендується в межах 80-90 сторінок комп'ютерного набору (не враховуючи додатків).

Титульний аркуш кваліфікаційної роботи є першою сторінкою роботи й оформляється за зразком, наведеним у наведеним у **Додатку А**.

Завдання на кваліфікаційну роботу оформляється відповідно до зразка (**Додаток Б**).

Анотація містить інформацію про автора, місце виконання роботи, структуру роботи, ключові слова, УДК. УДК – це універсальна десяткова класифікація творів друку і документальних матеріалів. Вона надає можливість відображення новітніх досягнень науки і техніки шляхом комбінування індексів. УДК використовується для обміну інформацією. Приклад оформлення анотації наведений у **Додатку Ґ**. Мова викладу – українська та англійська.

Зміст містить назву і нумерацію всіх структурних складових кваліфікаційної роботи (від вступу до додатків) із зазначенням номерів сторінок, з яких починається відповідна структурна складова кваліфікаційної роботи (**Додаток Д**).

Вступ до роботи повинен містити обґрунтування актуальності обраної теми, коротко розкривати наукове, методичне та практичне значення очікуваних результатів (**Додаток В**). У вступі визначають:

– актуальність теми дослідження (в тому числі ступінь її розробки вітчизняними та зарубіжними дослідниками);

– мету і основні завдання дослідження;

– об'єкт дослідження;

– предмет дослідження;

– методи дослідження;

– інформаційну базу дослідження;

– практичне значення отриманих результатів;

– апробація результатів роботи;

– структура роботи.

Вступ починається з обґрунтування ***актуальності вибраної теми***, що повинно продемонструвати вміння автора правильно зрозуміти і оцінити обрану тему з погляду сучасності, соціальної значимості, охарактеризувати її наукову зрілість та професійну підготовленість. Висвітлення актуальності теми має бути стислим, у межах 1-1,5 сторінок друкованого тексту.

Згодом йде формулювання наукової проблеми, в руслі якої лежить обрана тема. На відміну від питання, для розв'язання проблеми необхідно вийти за межі вже досягнутого знання – традиційних знань виявляється недостатньо. Після визначення наукової проблеми дається опис інформаційної ситуації щодо ступеня розробки даної проблеми вітчизняними та зарубіжними дослідниками, що випливає з опрацьованої літератури.

З формулювання наукової проблеми та її недостатності розкриття випливає ***мета кваліфікаційної роботи*** та конкретні ***завдання дослідження***, що мають бути вирішені відповідно до цієї мети. Визначення завдань, як правило, робиться у формі переліку питань (вивчити, описати, встановити, виявити, вивести залежність і т.п.). Формулювання завдань необхідно проводити дуже ретельно, оскільки опис їх розв'язання складатиме зміст розділів кваліфікаційної роботи. Крім того від конкретного визначення завдань залежать і назви розділів даної роботи.

Обов'язковим елементом вступу є формулювання об'єкту і предмету дослідження.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, які породжують наукову проблему, а також потребують докладного вивчення. Об'єктом дослідження є сукупність відношень різних аспектів теорії та практики науки, яка слугує джерелом важливої для дослідника інформації.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Предмет дослідження є таким його елементом, який включає сукупність властивостей і відношень об'єкта, опосередкованих людиною (суб'єктом) під час дослідження у конкретних умовах. Саме на предмет скеровується основна увага у кваліфікаційній роботі.

Тобто, об'єктом виступає процес (явище), що досліджується, а предметом – те, що в цьому об'єкті має наукове пояснення.

Приклад:

Об'єктом кваліфікаційної роботи є процес розробки та програмної реалізації веб-ресурсу для надання послуг з бізнес-консультування.

Предметом кваліфікаційної роботи є теоретичні, методичні та практичні аспекти створення онлайн-сервісу з використанням Django, HTML, CSS та JavaScript для надання послуг бізнес-консультування та забезпечення зручного пошуку інформації.

З об'єктом і предметом дослідження, а також із кінцевим результатом та шляхом його досягнення пов'язана мета дослідження. Кінцевий результат дослідження передбачає розв'язання проблемної ситуації, яка відображає

суперечність між типовим станом об’єкта дослідження в реальній практиці й вимогами суспільства до його ефективнішого функціонування.

Наступний обов’язковий елемент вступу – вибір ***методів дослідження***, які є інструментом при відборі фактичного матеріалу та необхідні для досягнення поставленої мети. ***Методи дослідження*** поставленої мети слід перераховувати не окремо від змісту роботи, а стисло й змістовно, визначаючи, що саме досліджувалося тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності й прийнятності вибору саме цих методів.

Практичне значення одержаних результатів. В роботі, що має теоретичне значення, треба подати відомості про наукове використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання, а в роботі, що має прикладне значення – відомості про практичне застосування отриманих результатів або рекомендації щодо їх використання.

Апробація результатів роботи. Вказується, на яких конференціях, симпозіумах, семінарах, нарадах оприлюднено результати досліджень, що включені до роботи. Вказують, у скількох статтях наукових журналів, збірниках наукових праць, матеріалах і тезах конференцій опубліковані результати роботи.

Структура і обсяг роботи. Вказується кількість сторінок роботи, графіків, рисунків та джерел використаної літератури.

Обсяг вступу – до 3-х сторінок. У **додатку В** подано типову структуру вступу.

Основна частина кваліфікаційної роботи має містити виклад теоретикометодичних положень і проблемних питань з обраної теми, наукове обґрунтування та приклади практичного застосування заходів, які пропонуються для розв’язання порушених проблем.

Спершу визначають головну ідею розділу і складають тези, підтверджувані фактами, думками різних авторів, результатами анкетування чи експерименту, аналізом досвіду. Розділи присвячують вичерпному й повному викладу результатів власних досліджень.

Основну частину кваліфікаційної роботи можна умовно поділити на три розділи.

Основна частина роботи складається з розділів і підрозділів. Кожний розділ слід починати з нової сторінки, на початку якого можна стисло описати обраний напрямок і обґрунтування застосованих методів дослідження.

Розділи основної частини містять формулювання досліджуваної проблеми, визначення її місця в економічній теорії або господарській практиці, аналіз точок зору на проблему і практичних рекомендацій для її розв'язання, запропонованих різними авторами, висунення особистої позиції автора. В цій частині необхідно відобразити результати самостійного аналізу автором літературних джерел, статистичних матеріалів, інформації з мережі Internet, дати творчу оцінку економічного явища або процесу, що вивчається. Всі матеріали, що не дуже важливі для розуміння вирішення наукового завдання слід винести в додатки.

Зміст розділів основної частини повинен точно відповідати темі кваліфікаційної роботи і повністю її розкривати. Здобувач повинен продемонструвати вміння стисло, логічно й аргументовано викладати матеріал.

Перший розділ (теоретичний) присвячується вивченню теоретичних засад об'єкта досліджень. У розділі проводиться поглиблений аналіз чинної нормативної бази та огляд спеціальної літератури з обраної теми. За результатами аналізу здобувач повинен визначити наявні недоліки в нормативній базі, а також сформулювати конкретні пропозиції щодо її використання для обраного об'єкта досліджень. Здійснюючи огляд спеціальної літератури, здобувач опрацьовує сучасну вітчизняну і зарубіжну літературу. Систематизація інформації може здійснюватися у формі таблиці. Здобувач коментує літературні джерела, робить висновки щодо можливостей використання розглянутого в літературі передового досвіду на обраному об'єкті досліджень.

При написанні цієї частини роботи здобувач повинен показати глибокі знання з економіки, цифрової трансформації бізнесу та різних сфер суспільного життя, оптимізації, автоматизації й управління бізнес-процесами, перебігу економічних процесів в ІТ-сфері, що становлять основу кваліфікаційної роботи, намагатись виявити дискусійні і невирішені аспекти теми, визначити особисте ставлення до них, намітити шляхи їх розв'язання.

Здобувач має право стверджувати, що саме йому належить розробка даної проблеми, якщо він ґрунтовно опрацював наявні джерела і переконався, що ніхто з науковців ще не вивчав цього аспекту проблеми.

У ***другому розділі*** (аналітично-дослідницькому) найчастіше подається організаційно-економічна характеристика об'єкта досліджень, всебічно аналізується його стан, визначаються напрямки його вдосконалення, поліпшення чи стабілізації. При цьому в залежності від обраної теми можуть висвітлюватися окремі питання із наведеного нижче переліку:

- характеристика об'єкта дослідження за допомогою системи якісних і кількісних показників;
- структуризація об'єкта дослідження з вивченням взаємозв'язків між його складовими та формулюванням системних завдань;
- аналіз сучасних методів і підходів до розв'язання проблем, що висвітлюються у наукових і фахових джерелах;
- аналіз практики розв'язання аналогічних проблем на конкретних прикладах із бізнесу, державного сектору чи цифрових платформ;
- визначення можливих напрямків удосконалення об'єкта досліджень;
- використання методів економіко-математичного моделювання, прогнозування та візуалізації даних для аналізу ситуацій;
- оцінка ефективності застосування інформаційних технологій у бізнес-процесах та в управлінні економічними системами;
- розробка, впровадження та тестування програмного забезпечення або цифрових сервісів для вирішення прикладних завдань;

- аналіз бізнес-процесів і пропозиції щодо їх оптимізації засобами цифрової трансформації;
- застосування сучасних цифрових інструментів управління проєктами, даними та комунікаціями;
- дослідження користувацького досвіду (UX/UI) у процесі створення та використання цифрових продуктів;
- оцінка впливу цифрових інновацій на конкурентоспроможність підприємств і розвиток цифрової економіки в цілому та ін.

Під час проведення аналізу здобувач повинен розкрити алгоритми розрахунку аналітичних показників та обґрунтувати обрану методику аналізу. Для дослідження використовуються зіставні показники не менш ніж за 3–5 останніх років функціонування об'єкта або аналогічних систем. На основі визначених показників із використанням сучасних програмних засобів здійснюється побудова графіків, діаграм, дашбордів та інших форм візуалізації. При цьому важливо забезпечити інтерпретацію результатів у контексті управління бізнес-процесами, цифрової трансформації та розвитку цифрової економіки.

Третій розділ кваліфікаційної роботи зазвичай присвячений розробці та обґрунтуванню конкретних заходів і рекомендацій, спрямованих на удосконалення об'єкта дослідження. Запропонований механізм впливу має містити перелік рішень, що логічно випливають із висновків теоретичного та аналітичного розділів і спрямовані на подолання суперечностей між фактичним і бажаним станом об'єкта. Зміст цього розділу може бути розкритий у вигляді економічних, фінансових, організаційних, інноваційних та цифрових заходів; методичних рекомендацій; програм і алгоритмів; інструкцій та офіційно-ділових документів; опису основних функціональних елементів інтерфейсу розробленої прикладної програми; формалізації та інтерпретації результатів економіко-математичного моделювання чи бізнес-аналітики. Запропоновані заходи, рішення й пропозиції повинні бути всебічно обґрунтовані з урахуванням сучасних тенденцій цифрової трансформації, а також динаміки зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування об'єкта дослідження.

Кожний розділ кваліфікаційної роботи складається з декількох підрозділів (як правило, три). Розділи та підрозділи повинні бути співрозмірними за обсягом.

Слід пам'ятати, що зміст основної частини має відповідати темі кваліфікаційної роботи, а зміст кожного з розділів і підрозділів – їх назвам.

Основну частину тексту ділять на розділи і підрозділи відповідно до вимог логічного викладу матеріалу. Назви розділів і підрозділів мають бути чіткими і лаконічними і не повторювати назву теми роботи.

Висновки робляться після кожного розділу.

Рекомендований обсяг основної частини – 70-80 сторінок.

Висновки – заключна частина, закінчення кваліфікаційної роботи, зумовлене логікою проведеного дослідження. В заключній частині стисло викладаються теоретичні і практичні результати проведеного дослідження,

висновки і рекомендації автора. У висновках викладають найважливіші наукові та практичні результати, формулюють розв’язану наукову проблему (завдання) та значення її для науки й практики. Далі наводять рекомендації щодо наукового та практичного використання здобутих результатів. Треба конкретно довести, що положення, висновки та рекомендації, наведені в роботі, є обґрунтованими й достовірними, тобто реальними (об’єктивними). Лише вагомі докази дають підставу довіряти дослідженням, уникнути при цьому помилкових висновків і не дати, в окремих випадках, сприйняти бажане за дійсне.

Достовірність, тобто доведена правильність, є доказом того, що викладений результат (закономірність, сукупність фактів, можливість тощо) виконується завжди для зазначеного класу об’єктів за визначених умов.

Достовірність підтверджується верифікацією, тобто повторенням результату за тих самих умов під час багатьох перевірок на різних об’єктах.

Наукова інформація в основній частині дозволяє послідовно та логічно викласти отримані підсумки, їх співвідношення із загальною метою і конкретними завданнями, поставленими і сформульованими у вступі. Заключна частина створюється не механічним підсумовуванням висновків попередніх розділів, а повинна містити те істотне, що складає підсумкові результати дослідження. При цьому вказуються не лише теоретична значимість, але й практична цінність даного дослідження.

Тобто висновки – це коротке резюме кваліфікаційної роботи. В них вказують, якою мірою досягнуто мети. У висновках узагальнюються рекомендації та пропозиції щодо теоретико-методичних аспектів та способів дослідження проблеми, викладається сутність запропонованих здобувачем вищої освіти заходів. Висновки повинні містити конкретний характер.

Рекомендований обсяг висновків – до 5 стор.

Між структурними частинами кваліфікаційної роботи має бути чіткий логічний зв'язок, тобто:

- Тема зі змістом;
- Зміст із висновками до розділів;
- Завдання із загальними висновками.

Список використаних джерел виконує важливу довідкову та інформаційну функцію, його слід формувати особливо ретельно. До списку рекомендується включати основну спеціальну літературу з досліджуваної теми, на яку в роботі є посилання, апробовані результати власних досліджень.

До ***додатків*** доцільно включати складений або підібраний довідковий та допоміжний матеріал, що безпосередньо стосується теми кваліфікаційної роботи. У додатках подається матеріал, який: є необхідним для повноти роботи, але включення його до основного тексту може ускладнити сприйняття змісту роботи, не може бути послідовно розміщений в основній частині роботи через великий обсяг або способи відтворення.

До додатків доцільно включити:

- проміжні математичні доведення, формули і розрахунки;
- таблиці статистичних даних;

- інструкції і методики, опис алгоритмів і програм розв’язання задач на ЕОМ, розроблені в процесі виконання роботи;
- пакети прикладних програм;
- ілюстрації, схеми;
- витяги з нормативних документів тощо;
- окремі первинні документи;
- форми фінансової звітності, аудиторські висновки і звіти;
- аналітичні (розрахункові) таблиці;
- ілюстрації допоміжного характеру;
- розроблений автором таблично-графічний матеріал (особливо цінний).

РОЗДІЛ 4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Загальні вимоги

Кваліфікаційна робота здобувача повинна виконуватися державною мовою.

Текстова частина роботи виконується шляхом комп'ютерного набору відповідно до ДСТУ 3008-2015.

Друк здійснюється на одній стороні аркуша білого паперу формату А-4 (210х297 мм) через півтора міжрядкових інтервали (до 30 рядків на сторінці), шрифтом Times New Roman (кегль 14).

Відступи (або : береги) у тексті мають бути таких розмірів: зверху – 20 мм, праворуч – 10-15 мм, знизу – 20 мм, ліворуч – 25 мм. Абзацний відступ – 12,5 мм. Щільність тексту повинна бути однаковою. Текст основної частини поділяють на розділи і підрозділи.

Заголовки структурних частин роботи „**АНОТАЦІЯ**", „**ЗМІСТ**", „**ВСТУП**", „**РОЗДІЛ**", „**ВИСНОВКИ**", „**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ"**, „**ДОДАТКИ**" (якщо такі є) друкують великими літерами напівжирним шрифтом симетрично до тексту (по центру). Розділи складаються з *підрозділів*. Заголовки підрозділів друкуються малими літерами з першої великої. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки чи слова у них не підкреслюють і слова під час переносу не розбивають.

Відстань між заголовками (за винятком заголовка пункту) і подальшим текстом має дорівнювати одному міжрядковому інтервалові, а відстань між заголовком і останнім рядком попереднього тексту (для тих випадків, коли кінець одного і початок другого підрозділу розміщується на одній сторінці) – двом міжрядковим інтервалам.

Кожний розділ роботи потрібно починати з нової сторінки.

Ілюстрації (схеми, графіки, діаграми тощо) і таблиці в роботі необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше або на наступній сторінці. Кожний розділ кваліфікаційної роботи повинен містити 2-3 ілюстрації, 2-3 таблиці тощо.

4.2. Нумерація сторінок, розділів, підрозділів

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул тощо подають арабськими цифрами без знаку №...

Нумерація сторінок має бути наскрізною. Першою сторінкою кваліфікаційної роботи є титульний лист, другою – завдання на роботу, третьою – анотація, четвертою – зміст, які входять до загальної нумерації сторінок. На титульному листі, на завданні, анотації, змісті та вступі номер сторінки не

ставлять. Нумерація починається з шостої сторінки (друга сторінка вступу). Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки. Рисунки і таблиці входять до загальної нумерації. Додатки і список використаних джерел наскрізно нумерують.

Нумерація розділів і підрозділів роботи. Номер розділу ставлять після слова „РОЗДІЛ", після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Приклад:

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: „1.1." (перший підрозділ першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Приклад:

1.1. Сутність, зміст та етапи трансформації соціально-економічної системи

4.3. Ілюстрації

Ілюстрації у кваліфікаційній роботі розміщують після тексту, де вони згадані уперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації, розміри яких перевищують формат А4, варто розміщувати у додатках. Якщо є потреба, ілюстрації доповнюють або поясненнями, або коментарем. Ілюстрації виконують за допомогою комп'ютера, вони повинні мати назву, яку розміщують після номера ілюстрації. Всі ілюстрації нумеруються послідовно в межах розділу арабськими буквами і позначаються надписом „Рис.". Номер рисунка складається з номеру розділу і порядкового номера рисунка, розділених крапкою, *наприклад:* рис.2.1. (перший рисунок другого розділу).

Номер ілюстрації, її назву і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

Наприклад:

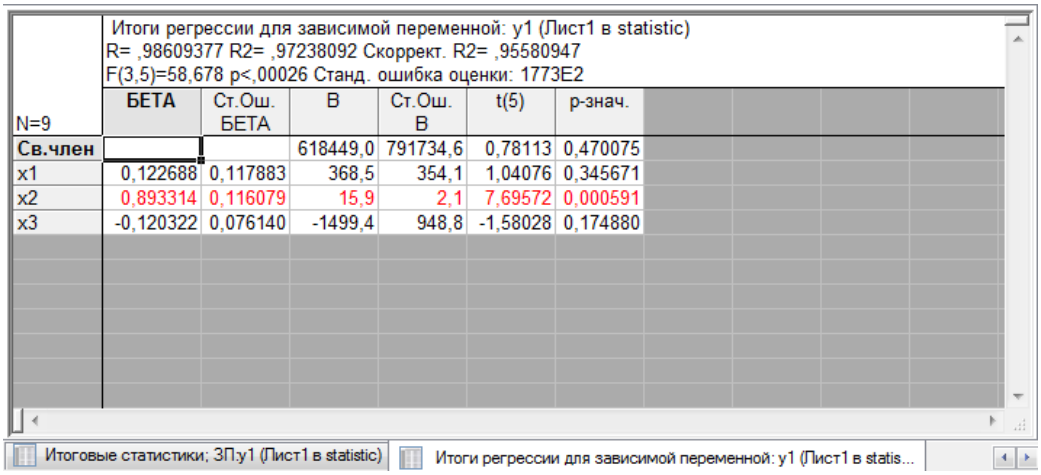

Итоги регрессии для зависимой переменной: y1 (Лист1 в statistic)
R= ,98609377 R2= ,97238092 Скоррект. R2= ,95580947
F(3,5)=58,678 p<,00026 Станд. ошибка оценки: 1773E2

N=9	БЕТА	Ст.Ош. БЕТА	B	Ст.Ош. B	t(5)	p-знач.
Св.член			618449,0	791734,6	0,78113	0,470075
x1	0,122688	0,117883	368,5	354,1	1,04076	0,345671
x2	0,893314	0,116079	15,9	2,1	7,69572	0,000591
x3	-0,120322	0,076140	-1499,4	948,8	-1,58028	0,174880

Итоговые статистики; ЗПy1 (Лист1 в statistic) | Итоги регрессии для зависимой переменной: y1 (Лист1 в statis...

Рис. 3.1. Підсумки знаходження параметрів регресії для визначення впливу показників розвитку ІТ-сфери на ВВП України

Джерело: побудовано автором за даними [9;12].

Дозволяється на одному аркуші розміщати декілька ілюстрацій. Посилання в тексті на ілюстрації мають передувати.

4.4. Таблиці

Цифровий матеріал подається у формі таблиць. Таблиці розміщують після першого згадування про неї у тексті та нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис „*Таблиця*” із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: „*Таблиця 2.2.*” (друга таблиця другого розділу). Кожна таблиця повинна мати назву. Назва таблиці міститься нижче, посередині сторінки над таблицею. Назву починають з великої літери, виділяють *курсивом*.

Приклад оформлення таблиці:

Таблиця 2.3

Розподіл єдиного податку ІТ-компаніями за регіонами[1)]

млн грн

Регіони	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Україна	**478,4**	**764,9**	**1291**	**2275,3**	**3179**
Вінницька	14,9	23,5	38	68,2	93,3
Волинська	4	6,1	10,9	18,7	29,2
Дніпропетровська	33,8	57,7	104,5	198,3	264
Донецька	22	31,2	41,6	62,5	68,5
Житомирська	8,9	13,3	20,9	36,5	54
Закарпатська	3,9	5,5	9,1	16,7	25,8
Запорізька	14,2	20,6	34,4	59,5	87,8

Івано-Франківська	5,5	9,1	16,3	29,7	43,8
Київська	21,5	34,7	63,3	116,1	167
Кіровоградська	4,6	6,6	10,8	17,9	28
Луганська	9,9	12,7	19	26,2	26,6
Львівська	45	74,7	133,9	244,6	354,9
Миколаївська	11,1	17,3	30	51,6	71,3
Одеська	23,7	38,3	68	115,4	153,8
Полтавська	8,4	12,4	19,7	35,2	53
Рівненська	4,9	7,5	13,4	23,6	35,5
Сумська	5,9	9,3	15,1	27,9	38,9
Тернопільська	3,2	5,1	9,3	17,8	26,7
Харківська	69,1	111,4	187	319,1	432
Херсонська	5,8	9,4	16,6	27,4	39,5
Хмельницька	5,2	8,5	14,1	26,4	39,9
Черкаська	9,5	14	25,7	48	67,8
Чернівецька	4,4	6,8	10,5	18,1	27,8
Чернігівська	8	12,4	21,5	37,9	52,1
м. Київ	131	216,8	357,4	632	897,8

[1] Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Джерело: розраховано автором за даними [9].

Графи у таблиці нумерують тільки тоді, коли у тексті є на них посилання або коли таблицю необхідно перенести на наступну сторінку. В такому випадку на наступній сторінці роботи у верхньому правому куті пишуть „*Продовження табл.*" і зазначають її номер.

Приклад:

Продовження табл.2.2

1	2	3	4	5	6	7

Таблицю після першого посилання на неї у тексті розташовують так, щоб її можна було читати без повороту роботи; якщо це неможливо – з поворотом за годинниковою стрілкою.

У таблиці слід обов'язково зазначити одиницю виміру відповідно до стандартів; числові величини у таблиці повинні мати однакову кількість десяткових знаків. Заголовки граф таблиці починається великою літерою, підзаголовки – маленькою, якщо вони складають одне речення із заголовком, і великою, якщо вони є самостійними. Висота рядків повинна бути не менш 8 мм. Графу з порядковими номерами рядків у таблиці не роблять.

На всі таблиці мають бути посилання в тексті, при цьому слово „таблиця" пишуть скорочено – табл.

Приклад:

Згідно даних табл. 2.2. понад 50% вкладувиду економічної діяльності «Інформація та телекомунікації» у ВВП зосереджені у проміжному споживанні.

Під таблицею треба зазначити, на основі яких даних складена таблиця.

Приклад:

Джерело: Складено автором за даними [17; 18].

Джерело: [37, 38].

4.5. Формули

Формули та умовні позначення розміщають у тексті безпосередньо після посилань на них, посередині сторінки. Їх щільність повинна бути приблизно такою ж, як щільність основного тексту. Вище і нижче кожної формули або рівняння слід залишати один вільний рядок.

Формули нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого берега сторінки на рівні відповідної формули у круглих дужках, наприклад (3.1) (перша формула третього розділу). Про посилання на формули свідчить порядковий номер формули в дужках, наприклад, „... у формулі (2.1)".

Тлумачення символів і числових коефіцієнтів формули наводять в тій послідовності, в якій вони подані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова „де" без двокрапки.

Приклад оформлення формули:

$$\hat{y}_t = a_0 + a_1 t \tag{3.8}$$

$$\hat{y}_t = b_0 + b_1 t + b_2 t^2 \tag{3.9}$$

Залежно від того, яку вибрано модель тренду, прогноз на період $t+\tau$ знаходять за формулою:

$$y^{prog}{}_{t+\tau} = \hat{a}_0 + \hat{a}_1 \tau \tag{3.10}$$

або

$$y^{prog}{}_{t+\tau} = \hat{b}_0 + \hat{b}_1 \tau + \frac{1}{2}\hat{b}_2 \tau^2 \tag{3.11}$$

де $\hat{a}_0, \hat{a}_1, \hat{b}_0, \hat{b}_1, \hat{b}_2$ – оцінкові коефіцієнти, що зв'язують експоненційні середні відповідно з коефіцієнтами рівняння тренду (3.8) і (3.9);

τ – горизонт прогнозу.

Якщо формула не вміщується в один рядок, її слід перенести після знаків: (+), (-), (x), (:).

Посилання у тексті на порядковий номер формули подають у дужках, наприклад: „... у формулі (3.8)...".

Одиниці вимірювання ставлять після цифрових значень. Наприклад: 20 тис. грн. числа з розмірністю пишуться цифрами, а без розмірності – словами, наприклад, „термін – не більше 10 років", „заміри повторити п'ять разів".

Абстрактні числа до дев’яти пишуть словами, більше як дев’ять – цифрами, наприклад, „п’ять показників”, „10 підприємств”. Дробові значення слід писати цифрами, наприклад, „1⁄4 періоду”.

Треба пам’ятати, що порядковим чисельникам властиві відмінкові закінчення. Наприклад: 10-та крива; 21-й день. При декількох порядкових чисельниках відмінкове закінчення має узгоджуватися з останнім з них (наприклад, 2,3 і 4 графіки).

Кількісні чисельники слід писати без відмінкових закінчень, наприклад, „на 5 листах”, „в 20 випадках”.

Дати слід писати без відмінкових закінчень, наприклад, 10 лютого, але пишеться 80-ті роки, в 20-х роках.

4.6. Посилання в тексті на рисунки, таблиці, формули, літературні джерела

Посилаючись на ілюстрації, таблиці, формули треба зазначити: порядковий номер ілюстрації (наприклад, „рис. 2.4”; номер таблиці (наприклад, „…в табл. 1.4”); порядковий номер формули (наприклад, „…у формулі (2.2)”. коли здійснюється повторно посилання на ілюстрації та таблиці, треба зазначити скорочено слово „дивись”, наприклад, „див. рис. 2.4”.

Під час написання кваліфікаційної роботи необхідно посилатися на авторів і джерела, з яких запозичено матеріали або окремі результати.

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет потребує точного відтворення цитованого тексту, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити думку автора. Наводити цитати в кваліфікаційній роботі доцільно тоді, коли треба порівняти погляди різних авторів з приводу одного й того ж питання.

Текст, який цитують, беруть в лапки, і посилаючись звісно на джерело.

Загальні вимоги до цитування такі:

– текст цитати починається і закінчується лапками та наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовують вислів „так званий”;

– цитування має бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

– кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

– при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело.

Порядковий номер джерела зі списку використаних джерел, а також сторінки під час посилання у кваліфікаційній роботі беруть у квадратні дужки, наприклад: [9, с. 77], Цей запис означає, що науковець посилається на роботу, яка значиться у списку використаних джерел під номером 9, а матеріал взято зі сторінки 77 цього джерела.

Якщо треба переказати думку деяких авторів, то після кожного порядкового номера їх праць у бібліографічному списку ставлять крапку з комою.

Наприклад, запис [4; 5; 7; 9] означає посилання на джерела під номерами 4, 5, 7, 9 у списку. У роботі з науковими джерелами слід пам'ятати, що власне дослідження передбачає передусім критичний аналіз цих джерел, а не механічне переписування чужих думок без відповідних посилань.

За допомогою критичного аналізу наукової літератури можна визначити ще невивчені сторони наукової проблеми і точно окреслити завдання в кваліфікаційній роботі. Автор кваліфікаційної роботи має запропонувати методи розв’язання обраної проблеми. До того ж він має вправно оперувати науковою термінологією, осмислювати ті наукові визначення, які найдостовірніше характеризують проблему дослідження.

Якщо використовуються відомості із джерел документальної інформації чи з великою кількістю сторінок, то у посиланні треба точно зазначити номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке є посилання. Посилання у тексті роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком їх у списку літератури, виділивши двома квадратними дужками, наприклад „ …у працях [2 – 5, 8]…” чи [17, с. 20 – 25].

Часто посилання на джерела робиться у виносках. При такому варіанті посилання має відповідати його бібліографічному опису із зазначеними номерами сторінок.

Допускається також наводити посилання у виносках на відповідній сторінці, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічного опису за списком літературних джерел.

Приклад:

Посилання в тексті: „блок-схема алгоритму до одного із варіантів розв’язання поставленого завдання, запропонована Орловим М.С. [17][1].

Відповідний опис в списку літературних джерел:

17. Орлів М.С. Підготовка і прийняття управлінських рішень : навч.-метод. Матеріали. / упоряд. Г. І. Бондаренко. К. : НАДУ, 2013. 40 с.

Відповідне подання виноски на сторінці:

[1][17] Орлів М.С. Підготовка і прийняття управлінських рішень : навч.-метод. Матеріали. / упоряд. Г. І. Бондаренко. К. : НАДУ, 2013. 40 с.

4.7. Переліки і примітки

Переліки, за потреби, можуть бути наведені в середині пунктів або підпунктів. Перед переліком ставлять двокрапку. Перед кожною позицією переліку слід ставити малу літеру української абетки з дужкою, або не нумеруючи – дефіс. Примітки вміщують у тексті за необхідності пояснення тексту, таблиці або ілюстрації. Примітки розташовують безпосередньо після тексту, таблиці, ілюстрації, яких вона стосується. Слово „Примітка" друкують з великої літери з абзацного відступу з крапкою і з великої літери в тому ж рядку подають текст примітки.

4.8. Список використаних джерел

Список використаних джерел містить перелік нормативно-правових актів, наукових джерел, які опрацьовував студент під час написання кваліфікаційної роботи.

Літературні джерела розміщують у порядку появи посилань на них у тексті.

Першоджерела, включені у список, повинні мати бібліографічний опис – сукупність бібліографічних відомостей про документ, наведених за певними правилами, необхідних та достатніх для загальної характеристики та ідентифікації документа. Бібліографічний опис списку використаних джерел в індивідуальному завданні повинен оформлятися з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 "Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання".

Оптимальна кількість літературних джерел **складає 40-50 джерел**, включаючи обов'язкову наявність іноземних джерел кількістю не менше ніж 10% від загального обсягу. Перелік посилань повинен бути збалансованим, охоплюючи не менше ніж **75 % літератури, виданої за останні п'ять років**. Забороняється використання будь-яких джерел походженням з країн агресорів та виданих мовами країн агресорів.

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованою роботою або виписують з каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропуску будь-яких елементів, скорочення назв та ін.

Зразок оформлення бібліографічного опису наведено у **Додатку Е**.

Автоматично оформити список посилань за ДСТУ 8302:2015 або APA 7 можна онлайн, використовуючи сервіс Grafiati: https://www.grafiati.com/uk/.

4.9. Додатки

У додатках до кваліфікаційної роботи міститься допоміжний матеріал, потрібний для повноти сприйняття дослідження. Додатки наводяться після

списку використаних джерел як продовження роботи у порядку посилань за текстом. Кожний додаток починається з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими буквами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. У верхньому правому куті над заголовком малими буквами з першої великої друкується слово „Додаток …" і велика літера української абетки, наприклад, „Додаток А", "Додаток Б". Нумерація додатків повинна бути наскрізною, буквами українського алфавіту. Додатки слід позначати послідовно відповідно до букв алфавіту, за винятком букв Г, Ґ, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Один додаток позначається як додаток А.

Додатки розташовують так, щоб її можна було читати без повороту роботи; якщо це неможливо – з поворотом за годинниковою стрілкою.

Текст кожного додатка може поділятись на розділи та підрозділи, які нумеруються у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру) і крапку, наприклад А.2 – другий розділ додатка А; В.3.1. – підрозділ перший третього розділу додатка В.

Ілюстрації, таблиці і формули у додатках нумеруються у межах кожного додатка, наприклад: рис. А.1.2. – другий рисунок першого розділу додатка А; формула (В.1) – перша формула додатка В.

4.10. Оформлення графічної частини

Ілюстративні матеріали мають бути оформлені у вигляді слайдів для **Ілюстративні матеріали** мають бути оформлені у вигляді слайдів для демонстрації на проекторі з використанням комп'ютерних можливостей програми Microsoft Power Point. Ілюстративні матеріали надаються членам державної екзаменаційної комісії у вигляді комплектів матеріалів на аркушах А4, кількість комплектів повинна бути достатньою для ознайомлення з матеріалами усіх членів комісії. Комплекти ілюстративних матеріалів обов'язково повинні мати титульний аркуш (приклад оформлення наведено у додатку Ж. **Рекомендована (оптимальна) кількість ілюстративних матеріалів** становить від *п'яти* до *семи*, з яких *2-3* присвячені розв'язанню винесених на захист наукових положень (з відображенням особистого внеску здобувача вищої освіти в отриманні практичних результатів).

Належним чином оформлена кваліфікаційна робота має бути переплетена (зброшурована).

РОЗДІЛ 5. НАУКОВЕ КЕРІВНИЦТВО ТА РЕЦЕНЗУВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Науковими керівниками кваліфікаційних робіт призначають викладачів випускових кафедр, що мають наукові ступені та вчені звання, відповідно до їх

наукових інтересів та узгодженої тематики кваліфікаційних робіт, що виконуватимуться на кафедрі.

Обов'язки наукового керівника кваліфікаційної роботи:

– надавати допомогу у виборі теми, розробленні плану (змісту) роботи, доборі літератури, виборі методів дослідження тощо;

– аналізувати зміст роботи;

– визначати поетапні терміни виконання роботи;

– контролювати виконання роботи;

– доповідати на засіданні випускової кафедри про виконання та завершення роботи;

– скласти письмовий відгук на кваліфікаційну роботу.

Завершену роботу магістр подає науковому керівникові на перевірку та підготовку висновку.

У висновку науковий керівник має зазначити: актуальність дослідження, глибину та комплексність розкриття проблемних аспектів, рівень підготовки випускника до виконання професійних обов'язків, ступінь самостійності у виконанні кваліфікаційної роботи, новизну порушених питань та оригінальність їхнього розв'язання, уміння використовувати джерела інформації, зокрема літературу, ступінь володіння методами дослідження, повноту і якість дослідження теми, завершеність роботи, логічність, послідовність, аргументованість, літературну грамотність викладення матеріалу.

Висновок наукового керівника завершується записом *„Рекомендується до захисту"*, а в разі негативної оцінки – *„До захисту не рекомендується"*.

У випадку *негативного висновку* керівника це питання виноситься на розгляд на засіданні випускової кафедри за участю студента та наукового керівника. Ухвалу кафедри у вигляді витягу з протоколу засідання за підписом завідувача кафедри скеровують деканові факультету.

Висновок наукового керівника вписується у бланку Подання Голові екзаменаційної комісії (**Додаток З**).

Отримавши висновок (**Додаток З**) та відгук на кваліфікаційну роботу наукового керівника (**Додаток И**), ***за два тижні*** до захисту студент реєструє її на кафедрі, попередньо захищає її та отримує скерування на зовнішнє рецензування.

Рецензентами кваліфікаційної роботи можуть бути особи із числа висококваліфікованих фахівців державних фінансових установ, підприємств, установ і організацій, ІТ-компаній, викладачів інших вищих навчальних закладів. Коло фахових та наукових інтересів рецензентів має відповідати тематиці кваліфікаційної роботи. Завдання рецензента – допомогти екзаменаційній комісії всебічно й об'єктивно оцінити кваліфікаційну роботу щодо її наукового та літературного рівня.

У рецензії необхідно зазначити:

- актуальність теми дослідження;
- якість проведеного дослідження;
- значущість та практичну цінність результатів дослідження;

– зауваження та недоліки в роботі.

Рецензію складають в одному примірнику. Її підписує особисто рецензент, зазначивши свої ініціали, прізвище, посаду, науковий ступінь, вчене звання, почесні звання та дату. Підпис рецензента засвідчують в установі, в якій він працює.

Рецензію на кваліфікаційну роботу треба подати на кафедру до проведення попереднього захисту. Рецензія із зауваженнями не є підставою для відхилення роботи від її захисту. Без зовнішньої рецензії робота до захисту не допускається. Бланк зовнішньої рецензії на кваліфікаційну роботу магістра наведений у **Додатку К**.

РОЗДІЛ 6. ПОПЕРЕДНЯ ЕКСПЕРТИЗА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ. ПРОТИДІЯ АКАДЕМІЧНОМУ ПЛАГІАТУ

Процедурі захисту кваліфікаційної роботи передує попередній її розгляд. ***За 10 днів до захисту*** робота реєструється на кафедрі за наявності відгуку наукового керівника, бланку подання із висновком наукового керівника та зовнішньої рецензії і допускається до попереднього захисту.

Секретар випускової кафедри перевіряє наявність всіх необхідних документів. Якщо немає якогось документа чи неправильне його оформлення може бути причиною для повернення комплекту документів на доопрацювання.

Метою попереднього розгляду є визначення відповідності рівня кваліфікаційної роботи встановленим вимогам даних методичних вказівок, його готовність відповідати на можливі запитання членів екзаменаційної комісії.

Завідувач кафедри має право не допустити кваліфікаційну роботу до захисту через:

• невідповідність роботи встановленим вимогам методичних вказівок;

• невідповідність роботи затвердженій тематиці;

• зміст, що не відповідає темі роботи;

• порушення термінів виконання роботи та несвоєчасне її подання на попередній захист;

• встановлені факти академічного плагіату або іншого виду порушення академічної доброчесності.

На засіданні випускової кафедри, після результатів попереднього захисту, приймається рішення про допуск кваліфікаційної роботи до захисту.

Після попереднього розгляду, в разі повної відповідності роботи (за формальними ознаками) встановленим вимогам кваліфікаційна робота зшивається в тверду обкладинку. Вкінці кваліфікаційної роботи мають бути вшиті 2 файли (для відгуку наукового керівника, зовнішньої рецензії та для бланку Подання Голові екзаменаційної комісії).

РОЗДІЛ 7. ТИПОВІ ПОМИЛКИ ПРИ НАПИСАННІ ТА ОФОРМЛЕННІ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1. Зміст роботи не відповідає плану роботи або не розкриває тему повністю чи в її основній частині.

2. Сформульовані розділи (підрозділи) не висвітлюють реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта.

3. Мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно та не відображає специфіки об'єкта і предмета дослідження.

4. Автор не виявив самостійності, робота має компілятивний характер або є плагіатом.

5. Не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової спеціальної літератури (за останні п'ять років) з теми дослідження.

6. Аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку і не розкриває ступінь дослідження проблеми.

7. Не простежується позиція автора при аналізі фактичного матеріалу чи дискусійних питань.

8. Немає висновків до розділів роботи, а загальні висновки роботи не корелюються з характером визначених завдань дослідження.

9. У роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичено матеріал.

10. Бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без дотримання вимог державного стандарту.

11. Ілюстративний матеріал і додатки не мають безпосереднього смислового навантаження.

12. Таблиці, діаграми, схеми, подані в тексті чи винесені в додатки, складені не на основі першоджерел, а запозичені з інших досліджень без належного оформлення посилань.

13. Порушено вимоги щодо обсягу роботи, допущено диспропорційність в обсязі окремих розділів.

14. Робота оформлена з порушенням вимог, виконана неохайно, з помилками.

РОЗДІЛ 8. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ І ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Захист кваліфікаційних робіт відбувається на засіданні екзаменаційної комісії, яка є єдиною для всіх форм навчання (денної, заочної), організовується щорічно та діє протягом календарного року.

До складу ЕК входять: голова комісії (з числа вчених або провідних фахівців виробництва) і члени комісії, а саме: декан факультету або його заступ-

ник, завідувачі кафедр, професори, доценти (викладачі) профільних кафедр, провідні фахівці виробництва та працівники науково-дослідних інститутів.

Персональний склад членів ЕК, графік робіт затверджується ректором і доводиться до загального відома не пізніше, ніж за місяць до початку роботи комісії.

Засідання ЕК відбуваються за графіком у встановлені терміни.

Квалфікаційну роботу подають до ЕК не пізніше, як за ***два дні*** до захисту.

До екзаменаційної комісії подають:

- кваліфікаційну роботу;
- подання Голові комісії;
- письмовий відгук наукового керівника;
- письмову рецензію.

Можна подавати й інші матеріали, що свідчать про наукову і практичну цінність роботи, наприклад, надруковані статті з теми роботи, інші документи.

Засідання ЕК проводяться державною мовою. Під час захисту кваліфікаційної роботи слід дотримуватися наукової етики, бути вимогливим до себе, принциповим. Має відбуватися наукова дискусія.

Захист кваліфікаційної роботи передбачає:

- заслуховування відгуку наукового керівника та рецензії;
- доповідь студента щодо змісту роботи;
- відповіді студента на запитання членів комісії та інших осіб, присутніх на захисті;
- відповіді студента з приводу зауважень, які зазначені у відгуку наукового керівника та рецензента;
- рішення комісії про оцінку роботи.

Підготовка тез виступу

Зі структурного погляду тези виступу можна поділити на *три частини*:

1. ***Вступна***, що співзвучна із вступом до кваліфікаційної роботи, в якій висвітлено:

- актуальність обраної теми роботи (2-3 речення);
- мотив обрання саме цієї теми роботи (1 речення);
- наукова ідея (концепція, головна ідея) дослідження (1 речення);
- суть мети дослідження і чому саме воно сприятиме, тобто що воно забезпечить для конкретної галузі науки, наприклад, для оптимізації та автоматизації бізнес-процесів певного суб’єкта господарювання, зокрема … (1 речення);
- узагальнені завдання кваліфікаційної роботи (3-4 речення);
- об’єкт і предмет дослідження (1 речення);
- основні методи, завдяки яким отримано фактичний матеріал дослідження, з вказівкою при розгляді якого саме явища (предмета) вони були застосовані (4-5 речень);
- склад і загальна структура кваліфікаційної роботи (1 речення).

2. ***Результативна***, яка грунтується на загальних висновках кваліфікаційної роботи:

- новизна кваліфікаційної роботи (1 речення);
- практична цінність результатів роботи, а саме: де вони можуть бути застосовані (1 речення);
- ступінь апробації і впровадження результатів дослідження (наприклад, кількість опублікованих праць);
- економічний ефект (корисний якісний і кількісний результат) від впровадження розроблених у роботі пропозицій.

3. ***Висновок***, де зазначено основні наукові положення кваліфікаційної роботи, які виносять на захист:

- теоретичні дослідження роботи (називаються);
- методологічні підходи роботи (вказуються до чого конкретно);
- методи вдосконалення (перераховуються).

Текст виступу може супроводжуватися додатковими матеріалами (схемами, таблицями, діаграмами, графіками, слайдами, фото-, кіно- та відеоматеріалами, плакатами тощо), які унаочнюють доведення відповідних положень кваліфікаційної роботи, зроблених висновків та внесених пропозицій.

Тривалість виступу студента на засіданні екзаменаційної комісії – 10-15 хв.

Доповідь із захисту кваліфікаційної роботи, здебільшого, починають словами:

Шановний пане голово, шановні члени екзаменаційної комісії, панове! Вашій увазі пропонується стислий виклад змісту кваліфікаційної роботи, виконаної на тему (назва роботи) зі спеціальності „_____”.

Текст доповіді має розкривати суть, теоретичне і практичне значення проведеної роботи й грунтується на результатах наукових досліджень. Завершальні слова доповіді:

Доповідь закінчена, дякую за увагу.

Підготовлені тези виступу мають свідчити про найвищий теоретичний рівень знань здобувача, його всебічну ерудицію та вміння доступно висвітлювати основні результати дослідження.

Здобувач зобов’язаний дати відповіді на всі поставлені йому запитання. Перед тим як відповідати на питання, треба уважно їх вислухати й занотувати. Відповідаючи на запитання, потрібно торкатися лише суті справи.

Оформлення ілюстративних матеріалів виступу

Ілюстративні матеріали мають бути оформлені у вигляді презентації для демонстрації на проекторі. Ілюстративні матеріали надаються голові та кожному члену екзаменаційної комісії на аркушах А4 (при проведенні очного захисту роботи). Ілюстративний матеріал повинен містити титульний аркуш (приклад його оформлення наведено у **Додатку Ж**. Рекомендована кількість – до 10-ти

слайдів, з яких 1-й слайд – титульний, 2-й слайд – відображає мету, завдання, об’єкт та предмет дослідження.

РОЗДІЛ 9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Оцінка якості виконання та захисту кваліфікаційних (магістерських) робіт студентів здійснюється членами ЕК на основі сумарної оцінки за критеріями, наведеними в таблиці.

Критерії оцінювання кваліфікаційних робіт екзаменаційною комісією

	Критерії оцінювання	**Кількість балів**
Вступ	Обґрунтування актуальності обраної теми, визначення мети та завдань її дослідження. Визначення теоретичної або прикладної проблеми (питання), що має відповідне значення у сфері фінансів, обліку, аналізу, контролю та аудиту, моделювання соціально-економічних процесів, використання ІКТ, елементів наукової новизни обраної теми.	1-5
Розділ 1	Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій, новизна отриманих результатів. Достатність глибини теоретичних досліджень. Наявність наукової ідеї та аналітичних розробок здобувача.	1-10
Розділ 2	Рівень глибини економічних досліджень із застосуванням аналітичних розрахунків, методів і засобів проведення наукових досліджень.	1-20
Розділ 3	Оцінка результатів досліджень o обґрунтування перспективних параметрів розвитку; o обґрунтування напрямів удосконалення досліджуваної проблеми; o прогнозування, аналіз результатів дослідження з використанням програмних продуктів Практична цінність отриманих результатів та можливість їх впровадження. Чіткість висновків і рекомендацій.	1-20
	Змістовність, цілісність, якість оформлення та ілюстрованість виконаної роботи.	1-5
РАЗОМ за виконання кваліфікаційної роботи:		**60 балів**
	Якість захисту роботи (уміння стисло, послідовно й чітко викласти сутність і результати дослідження; здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди; загальний рівень підготовки студента; володіння культурою презентації). Змістовні відповіді на запитання членів ЕК.	1-40
	Разом	**100**

Підсумкову, диференційовану за стобальною та чотирибальною шкалою оцінки захисту роботи визначає ЕК. Члени комісії можуть змінювати оцінку, виставлену керівником роботи чи кафедри в разі виявлення суттєвих недоліків та необ'єктивної оцінки поданої до захисту роботи. Рішення ЕК є остаточним.

У процесі визначення підсумкової оцінки враховується ряд важливих показників якості кваліфікаційної роботи:

Змістовні аспекти роботи: актуальність обраної теми дослідження;

спрямованість роботи на розробку реальних практичних рекомендацій; відповідність логічної побудови роботи поставленим цілям і завданням; широта і адекватність методологічного та діагностичного апарату; наявність альтернативних підходів до вирішення визначених проблем; рівень обґрунтування запропонованих рішень; ступінь самостійності проведення дослідження; розвиненість мови викладення роботи та її загальне оформлення.

Якість захисту роботи: уміння стисло, послідовно й чітко викласти сутність і результати дослідження; здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди; загальний рівень підготовки студента; володіння культурою презентації.

Основні умови одержання оцінки

Відмінно (90 – 100 балів). Кваліфікаційна робота є бездоганною в усіх відношеннях, містить елементи новизни, має практичне значення, доповідь логічна і стисла, проголошена вільно, зі знанням справи, відгук і рецензія позитивні, відповіді на запитання членів ЕК правильні і стислі:

- актуальність теми та відповідність висвітленого в роботі матеріалу темі дослідження;
- теоретичний, методичний рівень роботи загалом та її практичне значення;
- базування аналітичної частини роботи на фактичних матеріалах діяльності підприємств, роботи установ та організацій;
- вміння автора глибоко дослідити практичні ситуації на конкретних прикладах, уникаючи висновків і пропозицій загального характеру;
- вміння автора стисло, логічно й аргументовано викладати зміст і результати дослідження, застосовуючи сучасну наукову термінологію, уникати загальних слів, мовних штампів, стилістичних і граматичних помилок, бездоказових тверджень, повторень, дослівного переписування літературних джерел, невиправданого збільшення обсягів роботи за рахунок другорядних матеріалів;
- використання чинних законодавчо-нормативних актів, новітніх наукових публікацій, актуального статистичного матеріалу;
- творчий підхід виконавця роботи, наявність новаторських підходів до вирішення досліджуваної проблеми;
- наявність творчих здобутків у вигляді конкретних рекомендацій, пропозицій;
- загальне оформлення роботи (відповідність вимогам щодо оформлення, обсягу роботу, акуратності та грамотності тощо);
- доповідь логічна і стисла, проголошена вільно, зі знанням справи, відгук і рецензія позитивні, відповіді на запитання членів ЕК правильні і стислі;
- відповідність дотримання термінів виконання роботи.

Добре (71 – 89 балів). Тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру: в теоретичній частині поверхнево

проаналізовано літературні джерела, елементи новизни чітко не представлені, недостатньо використані інформаційні джерела підприємства (установи, організації) на базі якого проводилося дослідження, мають місце окремі зауваження в рецензії та відгуках, доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на запитання членів ЕК в основному правильні, оформлення роботи в межах вимог та відповідність дотримання термінів виконання роботи.

Задовільно (51 – 70 балів). Тема кваліфікаційної роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру, нечітко сформульована мета роботи, теоретичний розділ має характер запозичення, у розрахунковій частині переважають елементи описовості, інформаційні матеріали не завжди ілюструють висновки, пропозиції, що містяться в третьому розділі, недостатньо обґрунтовані, рецензія і відгук містять окремі зауваження, доповідь зроблена без використання презентації, не всі відповіді на запитання членів ЕК правильні або повні. Є зауваження щодо оформлення кваліфікаційної роботи та порушено терміни виконання роботи.

Незадовільно (до 50 балів). Нечітко сформульована мета кваліфікаційної роботи та завдання дослідження. Розділи погано пов‘язані між собою. Відсутній критичний огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних літературних джерел. Аналіз виконаний поверхнево або взагалі відсутній. Заходи, що пропонуються, не випливають з аналізу, носять декларативний характер. Оформлення роботи не відповідає вимогам, наведених у рекомендаціях. Відсутні матеріали презентації. Відповіді на запитання членів ЕК неточні або неповні.

Кваліфікаційна робота після захисту передається в архів і зберігається протягом встановленого терміну з дня захисту. За необхідності кваліфікаційні роботи можуть бути надіслані до інших бібліотек, установ, закладів, організацій, підприємств на їхнє прохання для реалізації висновків і рекомендацій.

Рішення ЕК про остаточну оцінку захисту кваліфікаційної роботи приймається відкритим голосуванням (звичайною більшістю голосів членів комісії, котрі брали участь у засіданні) на закритому засіданні ЕК та ґрунтується на рецензіях, відгуку наукового керівника, доповіді й відповідях здобувача вищої освіти в процесі захисту.

Результати захисту кваліфікаційної роботи визначають оцінками *«відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».*

Якщо здобувач не з’явився на засідання ЕК для захисту кваліфікаційної роботи, то в протоколі комісії зазначається, що він є неатестованим.

Шкала оцінювання успішності студента за результатами захисту кваліфікайної роботи

Оцінка ЄКТС	**Оцінка в балах**	**Оцінка за національною шкалою**	
A	90 – 100	5	відмінно
B	81 – 89	4	дуже добре
C	71 – 80		добре
D	61 – 70	3	задовільно

E	51 – 60		достатньо
FX (F)	0 – 50	2	Незадовільно (без права перездачі)

РОЗДІЛ 10. ЗАОХОЧЕННЯ ТАЛАНОВИТИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Кваліфікаційні роботи, що виконані на високому науковому рівні, а їхніх авторів, які мають опубліковані наукові праці, реалізовані актуальні наукові розробки всіляко заохочують. До прикладу, надають рекомендації до вступу в аспірантуру.

Для заохочення до наукової діяльності талановитих випускників кафедра найкращі кваліфікаційні роботи може скеровувати на конкурси наукових робіт на основі відгуку наукового керівника та витягу з протоколу засідання кафедри та ін, що зазначено в умовах та порядку проведення відповідного Конкурсу. На конкурс наукових робіт скеровують кваліфікаційні роботи актуальної тематики, в яких поєднано теоретичні аспекти проблеми, досліджено найсвіжіші статистичні та фактологічні дані, є елементи новизни, що відрізняються оригінальністю зібраного матеріалу і достатньо переконливою обґрунтованістю зроблених висновків, а головне – містять реальні в сучасних умовах України пропозиції щодо розв’язання на мікро- і макрорівнях досліджуваної проблеми .

РОЗДІЛ 11. ПЕРЕВІРКА НА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ. ДОТРИМАННЯ УМОВ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Академічна доброчесність: Очікується, що кваліфікаційні (магістерські) роботи здобувачів вищої освіти будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів вищої освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. В Університеті наявні документи, які містять політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності (документи розміщені за посиланням https://lnu.edu.ua/about/documents/education-process/):

- Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти ЛНУ (https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/reg_internal-quality.pdf)
- Положення про забезпечення академічної доброчесності у Львівському національному університеті імені Івана Франка (https://lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2019/06/reg_academic_virtue.pdf)
- Кодекс академічної доброчесності Львівського національного університету імені Івана Франка (https://cutt.ly/ofX2uIH).

Принципи доброчесності в Університеті та відповідність показникам забезпечення якості вищої освіти регламентовано НАЗЯВО та положеннями Центру забезпечення якості освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

Сайт НАЗЯВО: https://naqa.gov.ua/

Сайт Центру забезпечення якості освіти ЛНУ: http://educationquality.lnu.edu.ua/accreditation/university-documents/

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти має виконуватися із застосуванням загальних засад та правил наукової етики та академічної доброчесності. При виконанні кваліфікаційної роботи здобувач зобов'язаний:

- з повагою ставитися до авторських прав інших осіб, дослідження яких він використовує при виконанні кваліфікаційної роботи;
- коректно застосовувати інформацію з інших джерел шляхом здійснення належного цитування;
- не допускати проявів академічної доброчесності, серед яких академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація тощо.

Кваліфікаційна робота, у якій виявлено ознаки академічного плагіату або іншого виду порушення академічної доброчесності, не допускається до захисту та повертається здобувачу на виправлення та доопрацювання. Академічним плагіатом вважається оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства. Серед інших видів порушень академічної доброчесності, окрім академічного плагіату, є: самоплагіат – оприлюднення власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів; фабрикація – 35 вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі; фальсифікація – свідома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу. Для уникнення академічного плагіату при написанні кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі дані. Якщо в роботі використано запозичений матеріал без посилання на автора та джерело, то робота за рішенням кафедри знімається з розгляду. Перевірці на плагіат підлягає основна частина роботи (без списку використаних джерел та додатків) в електронному вигляді у представлених форматах: *.doc, *.docx, *.rtf. Кожен структурний підрозділ рішенням вченої ради затверджує відсотки унікальності роботи.

З метою перевірки робіт учасників освітнього процесу на наявність плагіату Університет забезпечує доступ до платформ з наданням відповідних сервісів. Якщо встановлено факт академічного плагіату або іншого виду порушення академічної доброчесності, то відповідальність лежить на авторові роботи. Перевірка на плагіат має бути здійснена не пізніше ніж за 20 днів до захисту, враховуючи і строк перевірки. Перевірка не повинна перевищувати десяти днів. Результати перевірки на академічний плагіат обговорюються на засіданні випускової кафедри.

Д О Д А Т К И

Додаток А

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

Кафедра цифрової економіки та бізнес-аналітики

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до кваліфікаційної роботи

на тему:

«_____»

Виконав/-ла: здобувач/-ка ІІ курсу, групи _____
Спеціальності 051 «Економіка
Освітньої програми «Іфнормаційні технології в бізнесі»

_____
(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Керівник: _____
(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Рецензент: _____
(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

ЛЬВІВ – 20__

Додаток Б

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Факультет _____
Кафедра _____
Освітній ступінь_____
Спеціальність _____
(шифр і назва спеціальності)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____ проф. Ірина ШЕВЧУК

„___” _____20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧЕВІ

_____
(прізвище, ім’я, по батькові)
1. Тема роботи_____
_____
_____
керівник роботи_____,
(прізвище, ім’я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені Вченою радою факультету від „___”_____ 20__ року №____
2. Строк подання студентом роботи_____
3. Вихідні дані до роботи _____
_____
_____
_____
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)_____
_____
_____
_____
_____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов’язкових креслень)
_____
_____
_____

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання «___» _____ 20 ___ року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів кваліфіка-ційної роботи	Примітка

Здобувач _____ _____
(підпис) (ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Керівник роботи _____ _____
(підпис) (ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Додаток В

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Розвиток інформаційних технологій докорінно змінює середовище та спосіб життя людини. Відбувається цифровізація (впровадження цифрових технологій) усіх сфер її життя. Держава, бізнес та населення стають активними споживачами цифрових технологій (Інтернет речей, роботизація та кіберсистеми, штучний інтелект, великі дані, безпаперові технології, адитивні технології (3D-друк), хмарні та туманні обчислення, безпілотні та мобільні технології, біометричні, квантові технології, технології ідентифікації, блокчейн тощо).

На сьогоднішній день цифровізація виступає одним із головних факторів зростання світової економіки, оскільки завдяки їй не тільки підвищується продуктивність праці (пряма перевага), а й відбувається економія часу, створюється новий попит на нові товари й послуги, нова якість та цінність (непряма перевага) тощо. При цьому, використання цифрових даних як ресурсу для виробництва обумовлює перехід від традиційної ринкової економіки до цифрової економіки, якою пронизуватимуться всі сектори: державний та приватний; реальний, невиробничий та фінансовий; видобувний, обробний та сектор послуг.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретико-методологічних засад та практичних рекомендацій щодо застосування відповідного комплексу економіко-математичних моделей і методів для моделювання трансформаційних змінта прогнозування соціально-економічного розвитку економіки України під впливом ІТ-індустрії.

Для досягнення мети в роботі поставлено й вирішено такі теоретичні й практичні **завдання***:*

- розкрити зміст основних понять теми дослідження;
- розкрити зміст трансформації соціально-економічної системи та охарактеризовано основні її етапи;

- висвітлити розвиток інформаційних технологій у ролі основного фактора сучасних трансформаційних змін економіки;
- проаналізувати цифрові тренди та виклики соціально-економічних трансформацій для України;
- описати основні інтегральні коефіцієнти, за якими оцінюється ступінь структурних зрушень;
- висвітлити та проаналізувати інформатизаційний аспект структурних особливостей національної економіки;
- дослідити характер структурних диспропорцій в ІТ-сфері України;
- побудувати моделі взаємозалежності між показниками соціально-економічного розвитку України та розвитку ІТ-сфери;
- срогнозувати тенденції трансформаційних змін в економіці під впливом розвитку ІТ-сфери.

Об'єктом дослідження є процеси трансформації економіки України під впливом розвитку ІТ-сфери.

Предметом дослідження є комплекс економіко-математичних методів аналізу, моделювання та прогнозування основних тенденцій змін соціально-економічного поступу України під впливом розвитку ІТ-сфери.

Методи дослідження. У процесі роботи застосовувались такі методи економічних досліджень: системно-структурний, абстрактно-логічний, порівняльний і балансовий, експертних оцінок тощо. Для дослідження інтенсивності структурних трансформацій економіки України та ІТ-сфери використано інтегральні коефіцієнти структурних зрушень Сааті та Гатєва. Також здійснено моделювання та прогнозування взаємообумовлюючих зв'язків розвитку національної економіки та ІТ-сфериметодом Брауна та багатофактиорного нелінійного аналізу.

Інформаційною базою написання кваліфікаційної роботи є праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, підручники, навчальні посібники, періодичні видання, статистичні матеріали Державної служби статистики України щодо соціально-економічного розвитку держави, матеріали

мережі Інтернет, матеріали аналітичних досліджень Львівського ІТ-кластера та спільноти програмістів України, законодавчі акти України з питань інформатизації тощо.

Практичне значення одержаних результатів. Результати, отримані в процесі написання магістерської роботи мають практичне застосування, оскільки можуть бути використані при розробленні програмних документів розвитку як національної економіки, так і її окремих галузей, зокрема ІТ-сфери.

Апробація результатів роботи. За результататами написання кваліфікаційної роботи опубліковано статтю в науково-практичному журналі «Причорноморські економічні студії» на тему «Цифровізація та її вплив на економіку України, переваги, виклики,загрози й ризки» та тези у збірнику міжнародної науково-практичної конференції «Вдосконалення економіки та фінансової системи країни: сучасний стан та перспективи» на тему: «Цифровізація економіки України».

Структура і обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел джерел, який нараховує 57 найменувань. Основний зміст кваліфікаційної роботи складає 100 сторінок та містить 10 аналітичних таблиць і 13 рисунків.

Додаток Ґ

УДК 519.86:004(477)

АНОТАЦІЯ

Обсяг кваліфікаційної роботи становить 103 сторінки комп'ютерного тексту, включаючи 8 таблиць, 14 рисунків, 44 формули, 38 джерел використаної літератури та 4 додатки.

Робота складається із трьох розділів.

У першому розділі кваліфікаційної роботи розкрито зміст трансформації соціально-економічної системи та охарактеризовано основні її етапи. Висвітлено розвиток інформаційних технологій у ролі основного фактора сучасних трансформаційних змін економіки. Проаналізовано цифрові тренди та виклики соціально-економічних трансформацій для України.

У другому розділі роботи описані основні інтегральні коефіцієнти, за якими оцінюється ступінь структурних зрушень. Висвітено та проаналізовано інформатизаційний аспект структурних особливостей національної економіки. Досліджено характер структурних диспропорцій в ІТ-сфері України.

Третій розділ роботи присвячено моделюванню взаємообумовлюючих зв'язків розвитку національної економіки та ІТ-сфери. Для цього побудовано моделі взаємозалежності між показниками соціально-економічного розвитку України та розвитку ІТ-сфери. Методом Брауна із використанням засобів пакету Microsoft Excel здійснено прогнозування тенденцій трансформаційних змін в економіці під впливом розвитку ІТ-сфери.

Згідно результатів проведеного дослідження та побудованого прогнозу сформульовано висновки.

Ключові слова: цифровізація, ВВП, ІТ-сфера, розвиток, заробітна плата, економіка, експоненційне згладжування, прогноз, трансформація.

ANNOTATION

The volume of the thesis is 103 pages of computer text, including 8 tables, 14 figures, 44 formulas, 38 sources of used literature and 4 appendices.
The work consists of three sections.

The first section of the thesis describes the content of the transformation of the socio-economic system and describes its main stages. The development of information technologies as the main factor of modern transformational changes of economy is covered. Digital trends and challenges of socio-economic transformation for Ukraine are analyzed.

The second section of the paper describes the main integral coefficients by which the degree of structural shifts is estimated. The informatization aspect of the structural features of the national economy is highlighted and analyzed. The nature of structural imbalances in the IT sphere of Ukraine is investigated.

The third section of the paper deals with the modeling of the interdependent links between the national economy and the IT sphere. For this purpose, models of interdependence between indicators of socio-economic development of Ukraine and development of IT-sphere are constructed. The Brown method, using the tools of Microsoft Excel, predicts the trends of transformational changes in the economy under the influence of the development of the IT sphere.

According to the results of the study and the forecast made, conclusions were formulated.

Keywords: digitalization, GDP, IT-sphere, development, wages, economy, exponential smoothing, forecast, transformation.

Додаток Д

ЗМІСТ

ВСТУП ……...

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА …….

1.1. Сутність, зміст та етапи трансформації соціально-економічної системи ……
1.2. Розвиток інформаційних технологій як фактор сучасних трансформаційних змін економіки ……
1.3. Цифрові тренди та виклики соціально-економічних трансформацій для України ……...
Висновки до розділу 1 ……...

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТРУКТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ІТ-СФЕРИ ……..

2.1. Інтегральні коефіцієнти структурних зрушень ……
2.2. Інформатизаційний аспект структурних особливостей національної економіки ……
2.3. Структурні диспропорції в ІТ-сфері …….
Висновки до розділу 2 ……...

РОЗДІЛ 3. МОДЕЛЮВАННЯ ВЗАЄМООБУМОВЛЮЮЧИХ ЗВ'ЯЗКІВ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ІТ-СФЕРИ .....

3.1. Встановлення взаємозалежності між показниками економічного розвитку України та рівнем розвитку ІТ-сфери ……..
3.2. Прогнозування трансформаційних змін в економіці під впливом розвитку ІТ …….
Висновки до розділу 3 ……..

ВИСНОВКИ……
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ …….....
ДОДАТКИ …….

Додаток Е

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015

Словники	1. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. – К. : Європ. ун-т, 2007. – 219 с. 2. Європейський Союз : словник-довідник [уклад. Н. Яцко та ін.]. – 2-ге вид., оновлен. – К. : Карпенко, 2007. – 119 с.
1 автор	1. Шевчук І. Б. Інформаційні технології в регіональній економіці: теорія і практика впровадження та використання : монографія. Львів : Видавництво ННВК «АТБ», 2018. 448 с. 2. Катренко А. В. Управління ІТ-проектами : підруч. Львів : «Новий Світ–2000», 2017. 550 с.
2 автори	1. Яровий А. Т., Страхов Є. М. Багатовимірний статистичний аналіз: начально-методичний посібник для студентів математичних та економічних фахів. Одеса: Астропринт, 2015. 132 с. 2. Ляшенко І., Вишневський О.С. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку: монографія / БАН України, Ін-т економіки пром-сті. К.: 2018. 252 с.
3 автори	1. Сонько С. П., Кулішов В. В., Мустафін В. І. Ринок і регіоналістика: навч. посіб. Київ: Ніка-Центр: Ельга, 2002. 380 с. 2. Кучеренко В.Р., Карпов В.А., Карпов А.В. Економічний ризик та методи його вимірювання: навчальний посібник. Одеса, 2017. 200 с. 3. Галущак М. П., Галущак О. Я., Кужда Т. І. Прогнозування соціально-економічних процесів: навчальний посібник для економічних спеціальностей. Тернопіль: ФОП Паляниця, 2021. 160 с.
4 автори	1. Інформаційні технології та моделювання бізнес-процесів : навч. посіб. / О.М. Томашевський, Г. Г. Цегелик, М. Б. Вітер, В. І. Дудук. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 296 с. 2. Оптимізаційні методи та моделі : навч. посіб. / Н. В. Бурєннікова, О. В. Зелінська, І. М. Ушкаленко, Ю. Ю. Бурєнніков. Вінниця : ВНТУ, 2019. 120 с. 3. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З. С. Варналій, Т. Г. Васильців, Р. Л. Лупак, Р. Р. Білик. Чернівці: Технодрук, 2019. 264 с.
5 авторів і більше	1. Смарт-промисловість в епоху цифрової економіки: перспективи, напрями і механізми розвитку: монографія. / Вишневський В.П., Вієцька О.В., Гаркушенко О.М., Князєв С.І., Лях О.В., Чекіна В.Д., Череватський Д.Ю.; за ред. акад. НАН України В.П. Вишневського; НАН України, Ін-т економіки промсті. Київ, 2018. 192 с. 2. Інформаційні технології в бізнесі. Частина 1: Навч. посіб. / [Шевчук І. Б., Старух А. І., Васьків О. М. та ін.]; за заг. ред. І. Б. Шевчук. Львів: Видавництво ННВК «АТБ», 2020. 535 с. 3. Методи і моделі економічного прогнозування : навч. посібник / В.П. Кічор, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, Д.І. Скворцов, А.Л. Висоцький; за ред. В.П. Кічора. Львів: Растр-7, 2019. 272 с.
Без автора	1. Освіта в Україні: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Марценюк (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2017. 319 с.

	2. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: П. О. Бедрія, О. О. Петренка. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 3. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с. 4. Діяльність підприємств сфери послуг: Статистичний бюлетень / Відповідальна за випуск І. Калачова. Київ: Державна служба статистики України, 2014. 88 с.
Частина видання (розділ книги, стаття)	1. Наумов М.С. Напрями впливу інтелектуалізації економіки на розвиток ринкових відносин в Україні. Трансформаційні процеси в суспільстві в умовах інформаційної економіки : монографія / В.П. Решетило, М.С. Наумов, Ю.В. Федотова. Харків, 2014. С. 213–241. 2. Шевчук І. Б. Інноваційний розвиток міст та регіонів України як наслідок впровадження інформаційних технологій. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка*. Одеса: ОНУ, 2017. Том 22. Вип. 1 (54). С. 106−110. 3. Якса А. П. Економічна політика держави. *Двадцять п'ять років з економічним правом* : вибрані праці. Харків, 2017. С. 205–212.
Матеріали конференцій, з'їздів **Тези доповідей на конференції**	1. Шевчук І. Б. Закономірності оплати праці на сучасному ІТ-ринку України: регіональний аспект. *Сучасний соціокультурний простір 2012* : матеріали IX Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Київ, 20-22 верес. 2012 р.). Київ : ТОВ "ТК Меганом", 2012. Ч. 1. С. 45−47. 2. Бобирєва Т. В., Мордвінов Д. О., Мельникова І. В. Цифрове освітнє середовище, як запорука якісних освітніх послуг сучасної України. *Наукова молодь-2021* : збірник матеріалів IX Всеукраїнської наук.-практ. конференції молодих вчених (Київ, 30 листопада 2021 р.). Київ, 2021. С. 13-15. URL: https://www.igns.gov.ua/wp-content/uploads/2021/12/zbirnyk_naukova_molod_2021.pdf
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).
Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 31. ст. 286. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0% B2%D1%80 3. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом Мва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. *Все про бухгалтерський облік*. 2015. № 51. С. 21–42. 4. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» : Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 / Президент України. *Офіційний вісник Президента України*. 2015. № 2. С. 14. Ст. 154
Електронні ресурси	1. Цікаві факти про інтернет-торгівлю в світі в 2020 році. URL: https://lemarbet.com/ua/razvitie-internet-magazina/interesnye-fakty-ob-intemet-torgovle/ 2. Присенко Г. В. Прогнозування соціально-економічних процесів Навч. посібник. URL: http://lib.istu.edu.ua/ index.php?p=23&id=546 3. Офіційний Web-сайт Facebook. URL: https://www.facebook.com

Додаток Ж

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Львівський національний університет імені Івана Франка

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

Кафедра цифрової економіки та бізнес-аналітики

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ

до

КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Здобувач _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

на тему:

_____

_____

_____

_____

на присвоєння освітнього ступеня магістр

спеціальність _____

Керівник кваліфікаційної роботи _____

(наук. ступінь, вчене звання, посада, прізвище, ім'я, по батькові)

ЛЬВІВ – 20__

Додаток 3

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка

П О Д А Н Н Я
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Направляється здобувач _____ до захисту кваліфікаційної роботи
(прізвище та ініціали)
Галузь знань _____

Спеціальність_____
(шифр і назва спеціальності)
на тему:_____
(назва теми)
_____

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.
Декан факультету _____ _____ „____”_____**20__ р.**
(підпис) **(ім’я ПРІЗВИЩЕ)**

Довідка про успішність студента (ки)

_____
(прізвище та ініціали студента)
за період навчання на факультеті управління фінансами та бізнесуз 20___ року до 20___ року повністю виконав (ла) навчальний план з таким розподілом оцінок:
за національною шкалою: відмінно _____%, добре _____%, задовільно _____%;
за шкалою ECTS: A _____%; B _____%; C _____%; D _____%; E __ ____%.
Секретар факультету _____ _____ „____”_____**20__ р.**
(підпис) **(ім’я ПРІЗВИЩЕ)**

– – – –

(підпис) **(ім’я ПРІЗВИЩЕ)**

Додаток И

ВІДГУК

наукового керівника на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти

_____

(прізвище, ім'я, по-батькові)

група _____ спеціальність_____

на тему:_____

_____

_____

Актуальність теми_____

_____

_____

_____

_____

Позитивні сторони роботи_____

_____

_____

_____

_____

_____

Недоліки в роботі_____

_____

_____

_____

_____

_____

Самостійність виконання роботи _____

_____

_____

_____

_____

Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій_____

_____

_____

_____

_____

Загальна оцінка кваліфікаційної роботи та рекомендація щодо допуску її до захисту в екзаменаційну комісію_____

_____

_____

_____

_____

Науковий керівник_____

(ім'я ПРІЗВИЩЕ)

_____

(наук. ступ., вчене звання,посада) *(підпис)* *(дата)*

Додаток К

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка

Здобувач _____
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

на тему _____
_____
_____

Актуальність теми_____
_____
_____
_____
_____

Якість проведеного дослідження _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Зауваження _____
_____
_____
_____
_____

Практична значущість висновків і рекомендацій_____
_____
_____
_____
_____

Загальний висновок на кваліфікаційну роботу (необхідне підкреслити)
робота ***відповідає*** / ***не відповідає*** нормативним вимогам, що висуваються до змісту кваліфікаційних робіт на здобуття освітнього ступеня магістр, і заслуговує на оцінку **«відмінно»** / **«добре»** / **«задовільно»** / **«незадовільно»** та може бути **рекомендована** / **не рекомендована** до захисту, а її автор, **заслуговує** / **не заслуговує** на присвоєння освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 051 «Економіка».

Рецензент

_____
(посада)

_____ _____ _____
(місце роботи) (підпис) (*ім'я ПРІЗВИЩЕ*)

Печатка

„ ___” _____ 20 __ р.

Додаток Л

Завідувачу кафедри
цифрової економіки та бізнес-аналітики
Львівського національного університету
імені Івана Франка
д.е.н., проф. Ірині ШЕВЧУК
здобувача/ -ки вищої освіти
другого (магістерського) рівня освіти
групи _____ денної форми навчання
_____
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ здобувача/ -ки)

ЗАЯВА

Прошу дозволити виконання кваліфікаційної роботи на тему «_____
_____».

Керівником роботи затвердити _____
(посада, ПІП керівника)

«____»_____20___ р. _____
(підпис)